MEGHIVÓ.

A **Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat** folyó évi márczius hó 9-én délelőtt 11 órakor tartja Budapesten, V., Arany János-utcza 25. szám alatt levő középponti irodahelyiségében

50. rendes évi közgyülését,

melyre az igazgatóság a t. c. részvényeseket ezennel tisztelettel meghivja.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1917-ik üzleti évről;
2. A zárszámadások előterjesztése, határozathozatal ezek és a tiszta nyereség hovaforditása felett;
3. Felmentvény megadása az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak;
4. Felügyelő-bizottsági tagok választása.
5. Inditvány az alapszabályok 3., 13., 42., 52., 53. és 56. §-ainak modositása, a 49., 50., 51., 54., 61. és 62. §-ainak törlése és a tisztviselők kereseti adójára vonatkozó határozatnak mint 63. §-nak az alapszabályokba való felvétele iránt.

Budapest, 1918. évi február hó 13-án.

Az igazgatóság.

Felkérjük azon t. c. részvényeseket, kik a közgyülésen résztvenni akarnak, hogy a részvényeiket a szelvényekkel együtt f. évi február hó 28-ig bezáólag vagy a társulat fentjelzett helyén levő középponti pénztárnál vagy pedig Wienben a K. K. priv. allg. österr. Boden-Credit-Anstalt-nál (I. Teinfaltstrasse 8.) tegyék le. 25 részvény egy szavazatra jogosit.

Értesitjük egyuttal a t. c. részvényeseket, hogy alapszabályaink értelmében az évi mérleg az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentéssel együtt f. évi márczius 1-től kezdve a társulat középponti irodájában rendelkezésükre áll.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Fontos minden háziasszonynak!

Marólug házilag való előállitása pár fillérbe kerül és a **háziszappanfőzés** belőle; hozzá **ingyen** csatolom: **eczet- és kávépótlék-készités** (olcsó anyagokból). Magyar vagy német utasitást küld **3 korona 50 fillér** beküldése ellenében

KÓKÉNY GYULÁNÉ, Fehértemplom.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)

Gyár és főüzlet: **VIII, Baross-u. 85.**

Fiókok: II. Fő-utcza 27, IV. Eskü-út 6, Kecskeméti-utcza 14, V. Harminczad-utcza 4, VI. Teréz-körút 38, Andrássy-út 16, VIII. József-krt 2

A főváros első és legrégibb csipke-tisztitó, vegytisztitó és kelmefestő gyári intézete.

Telefon: Józs. 2—37

ALAPITVA 1914.

Gyászesetben ruhák soron kivül festetnek feketére.

Haltenberger Vilmos kelmefestő, vegytisztitó és gőzmosógyárában **Nagyvárad. Postafiok.**

Postai megbizások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Vadászsportot űzők

akár itthon, akár a fronton vannak — figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD"

KÉPES VADÁSZUJSÁG-ot

Állandó melléklete:

„A vadászeb"

czimű egyedüli magyar nyelvü ebtennyésztési szaklap.

Mindkét lap gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész évre 20 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5.— K, egyes szám ára 60 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Egyetem-utcza 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Fiatalos, üde arczbőrt

varázsol elő 10 nap alatt és eltávolit minden tisztátlanságot, ugymint mitesszer, pattanás, sárgafolt, ráncz, orrvörösség, likacsos, hervadt, pettyhüdt bőrt, a Dr. Kayserling-féle szépitő-szer. A kúra egyszerű, otthon végezhető, minden feltünés nélkül. Befejezése után az arczbőr ragyogó szépségben, gyermeki üdeségben és tisztaságban pompázik. 1 üveg 15·— K. Diszkrét szétküldés utánvéttel. — Gyár:

HIVARYON & Co. — Szétküldési hely: **GROSS ANTAL Budapest, VIII., József-körút 23. (Félemelet 1.)**

Német könyv

Magyarországról

Czime:

UNGARN

Land und Volk, Geschichte, Staatsrecht, Verwaltung u. Rechtspflege, Landwirtschaft, Industrie und Handel, Schulwesen, Wissenschaftliches Leben, Literatur, bildende Künste.

Megirásában a legelső rendü irók és tudósok müködtek közre:

Berzeviczy Albert, dr. Cholnoky Jenő, dr. Marczali Henrik, dr. Polner Ede, dr. Magyary Géza, dr. Rubinek Gyula, dr. Gratz Gusztáv, dr. Alexander Bernát.

A könyv a német közönség számára készült, de sok tanulsággal olvashatja a müvelt magyar közönség németül tudó része is.

Ára 10 korona.

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.

KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN.

OLCSÓ KÖNYVTÁR

Alapitotta **GYULAI PÁL** — Szerkeszti **HEINRICH GUSZTÁV**

Egy-egy szám ára **30** fillér.

Új sorozat:

1873—1877. szám:

HEINRICH GUSZTÁV

A DON JUAN-MONDA

1878—1880. szám:

JOËL KÁROLY

A TÖRTENELEM ÉSZSZERUSÉGE

Forditotta SAS ANDOR dr.

LEGÚJABBKORI TÖRTÉNETI MÚZEUM KÖNYVTÁRA

1881—1883. szám:

FRAKNÓI VILMOS

A MAGYAR ORSZÁGGYULÉSEK BEFOLYÁSA A KÜLPOLITIKÁRA

ÉS

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.

KAPHATÓK MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN.

Elsőrendü, hegyaljai jól összeforrt erősen kifejlődött egy, kettő és három éves, gyökeres, fajtiszta

szőllőoltványok

továbbá «NOVA»-féle hazai dúsgyökérzetü, rendkivül kifejlődött magántermő

szőllővesszők

nagy mennyiségben, mérsékelt árak mellett, kerülnek eladásra. Árjegyzéket kivánatra díjmentesen küld, czim:

«NOVA» szőllővessző és szőllőoltványtelep kezelősége Arad, Szabadság-tér 10.

Vidám perczeket szerez magának, ha elolvassa

ZSOLDOS LÁSZLÓ

új könyvet. Czime:

AZ ÜRGE

Ára 5 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN

Új aktuális könyv!

NEUMANN KÁROLY dr.

VÁMTARIFA ÉS VASUTI DIJSZABÁS

Kereskedelempolitikai tanulmány

Ára 4 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN

Törökök

a czime

Dobay István

könyvének,

mely most jelent meg második kiadásban

A szerző, ki beutazta a török harcteret és a Dardanellákat, élénk és vonzó előadásban számol be ott szerzett tapasztalatairól és sok egyéb érdekes dolgokat is mond el török testvéreinkről. A könyvet 33 illusztráció diszíti.

Ára öt korona.

Kapható «A Társaság» kiadóhivatalában Budapest, IV., Reáltanoda-utca 18. sz. és minden könyvkereskedésben.

---

9. SZÁM. 1918. (65. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, MÁRCZIUS HÓ 3.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utcza 11. *Kiadóhivatal:* IV. Egyetem-utcza 4. | Egyes szám ára 80 fillér. | *Előfizetési feltételek:* Egészévre — 40.— korona. Félévre — 20.— korona. Negyedévre — 10.— korona. | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

AZ OLASZ POLGÁRI LAKOSSÁG KÖZT KATONÁINK ÉLELMET OSZTANAK KI.

EGY FALUSI KISASSZONY TÖRTÉNETE.

REGÉNY. — IRTA SZEMERE GYÖRGY.

(Folytatás.)

Borcsi megpördült a sarkán, aztán egy bizalmas, kislányos mozdulattal a nagyúr karjába akasztotta kezét.

— Menjünk, kegyelmes uram...

Az utczára érve, kissé megtorpant Borcsi. Zavarbajött a rászegeződő mohó szemektől, a kancsi mosolyoktól, a mik végigczirógatták rózsás arczát s nyalka termetét. Kikapta kezét kisérője karjából s lefelé húzigálta kurta viganóját, mintha meg akarná hosszabbítani.

— Miért nevetnek az emberek? — kérdezte kisérőjétől fülig pirulva. — Nekem azt mondta a szabó, hogy ez a divat.

— A szabó igazat mondott — állította Várday meghatottan — az emberek nem azért mosolyognak magára, hanem mert a szépségében gyönyörűségök telik.

Még veresebb lett a kis lány.

— Csakugyan szép vagyok?

— Az kétségtelen... nemcsak szép, de bájos is, elragadó... Büszke vagyok rá, hogy magával sétálhatok.

Szemmel megköszönte a leány a csiklandozó hízelgést, de egyebet fejezett ki duzzogó karcsú válla és negédes szava.

— Jobb lesz a Gellérthegyen, mikor kettesben leszünk.

A gróf megmelegedett a kedves bizalomtól. Rugalmasan, fiatalos jókedvvel lépegetett a szép lány oldalán. Gyönyörködve nézte himbáló őzjárását, kecses fejvetéseit. Alig vette észre őt sűrűn köszöntő ismerőseit. Egyiküket azonban mégis kénytelen volt figyelmére méltatni, mert szinte a tyúkszemére taposott.

Tibay gróf volt, a hirhedt nőbarát és járdataposó. Most is azért botlott bele barátjába, mert úgy belebámészkodott Borcsiba, mintha le akarná nyelni a szemével.

— Vigyázz, te vak légy, a lábadra nézz! — leczkéztette meg Várday.

— Hohahó, te vagy! — kiabálta a roppantúl elegáns szeladon nevetve, — gratulálok neked, hehe.

Várday összeránczolta homlokát.

— Mihez? — kérdezte visszautasító hangon, megérezvén, hogy a frivol világfi hova czéloz.

Borcsi helyes ösztönét követve félreállott a férfiak útjából, egy kirakatnál várta meg párbeszédjük végét.

— Nna öregem — intézte el Tibay kurtán a gróf kérdését — entre nous, kár affektálnunk — a *pompás fogáshoz* gratulálok.

Várday összekapta szenvedelemtől vonagló ajakát.

— Majd adandó alkalommal, talán mindjárt holnap, meg fogom ezt neked köszönni, — mormogta foga körül — most egyelőre mitsem tehetek az érdekedben.

Tibay észretért s mindjárt bocsánatot kért, de a nagyúr nem fogadta el a jobbját.

A sértésre vállat vont a világfi s tovább sietett.

Várday, mintha mi sem történt volna, folytatta sétáját Borcsival.

— Mihez gratulált kegyelmes úrnak a barátja? — kérdezte a kis lány (a kiennyit még meghallott a két férfi párbeszédéből) naivan.

— Egy versenylovamhoz, a mi megnyerte az őszi nagy handicapot...

A vegyes, de egyenként feltűnő emberpár a Gellérthegy lábához érkezett.

— A gyalogúton menjünk Babette, ott, a hol legmeredekebb, vagy a kocsiutat válaszszuk?

— A gyalogúton kevesebb ember jár... Mit háborgattassuk magunkat.

— Igaza van, *kedves*, gyerünk a gyalogúton.

Keskeny, göröngyös ösvényen tértettek fel a czitadellához. A gróf járt elől korát meghazudtoló fürgeséggel, csak néha állt meg, akkor is inkább a leány miatt, mint fáradtságból.

— Ne menjünk kissé lassabban, Babette? Gombolkozzék be, mert meghül, Babette... Ne segítsek, kis Babette?

— Nem vagyok fáradt, csak melegem van, — állította a leány a friss levegő élenyétől pirosra csípett sugárzó arczát az előtte kitáruló pompás panorama felé fordítva, — majd szólok, ha meg akarok állani.

Nem állották meg a czitadelláig.

Borcsi összecsapta kezét.

— Beh szép kép... nézze, hogy nyüzsögnek a hajók a Dunán... Az embereket nem is látni az utczákon, maga az országháza is mily rettentő kicsiny.

Várday helybenhagyólag bólintott.

— Az eget nem nézi, Babette, — kérdezte aztán, — a természetben nem gyönyörködik?

— De igen... Mennyi madár és baraczk a fákon!

— Akar egy baraczkot?

A leány nevetett.

— Hiába akarnék, úgysem lehet hozzáférni a kőfalak miatt és mert másé.

— Az az én gondom, Babette.

Az ötvennégyéves férfi átkapaszkodott egy öles kőkerítésen s három baraczkot szakított le egy fáról. Csak azután jutott eszébe, hogy valahogyan el kellene intéznie ezt a parázs kis betörést.

Tölcsért formált két tenyeréből s belekiadált a levegőbe.

— Halló, van itt valaki? Baraczkot veszek. Azonmód megkapta a viszhangot.

— Micsoda szemtelenség! Ki az a csirkefogó!

— Meglátja, ha idejön.

Borcsi megijedt.

— Kegyelmes úr, szaladjon el, még be találják kiserni.

— Ne féljen, Babette.

A gróf megvárta a baraczkcsőszt, a ki éktelen káromkodások között robogott fel a tett színhelyére. Szóval sem utasította rendre a durva embert, csak a zsebébe nyúlt tárczájáért.

— Három baraczkot loptam, elég lesz egyért száz korona?

A kertész legott lekapta süvegét s menten a földre is ejtette: olyan zavarban volt. Kezet csókolt a kapott 300 koronáért.

— Tessék, tekintetes uram, másszor is.

Várday a csősz kalauzolása mellett most már törvényes úton tért vissza a leányhoz.

— Itt a baraczkja, Borcsi.

A kislány azonmód beleharapott az egyik gyönyörű gyümölcsbe, a mi, ha lehetséges, talán még hamvasabb volt, mint az ő áttetsző arczhőre.

— Jaj be finom!

Hamisan rákacsintott a grófra, majd hirtelen komolykássá alkonyodott az arcza.

— Istenem, *maga* most életveszedelemben forgott *miattam!*

— Ugyan Babette!

— De igen, igen, mert hátha kitörte volna a lábát, midőn arról az irtózatosan magas kőfalról leugrott és hátha meglőtte volna a kertész! Nem látta, hogy puska volt nála?

— Láttam, Babette.

— Nohát... máskor ezt ne tegye.

Tovább majszolta a lopott baraczkot, édesdeden, mint egy vásott kis diák a kofától sikeresen elcsent almáját. Csak akkor jutott eszébe, hogy tulajdonképen illett volna a gyümölcsöt a rekvirálóval megosztania, midőn kikezdte volt gyöngykoszorús fogával a harmadikat is.

— Jézusom, milyen neveletlen vagyok! Nem kínáltam meg magát.

A gróf tréfásan vállat vont.

— Most már úgyse lehet róla tenni.

A lány gondolkozott egy pillanatig aztán merész elhatározással odakínálta a grófnak a megkezdett baraczkot.

— Tessék, ha nem röstelli a szám után...

— Dehogy röstellem.

Várday átvette Éva-Borcsitól a tiltott gyümölcsöt s sokáig forgatta ujjai között. A baraczk húsában világosan lemintázódott a nyalafántos kislány egérfogainak negativuma. Alighanem abban gyönyörködött a gróf.

Borcsi félreértette a férfi habozását.

— Lássa, mégis röstelli, — duzzogta. — Akkor mért fogadta el?

A gróf először ajkához emelte a baraczkot.

— Nem Babette, nem röstellem, — mondta a leány naivságától meghatott hangon, — soha étel nem esett olyan jól, mint ez az édes, szájától megvont gyümölcs nekem ízleni fog.

Megette a fél baraczkot.

A leány büszkén mosolyogva nézte, mint egy főztjére büszke háziasszony, midőn vendége jó étvágyában gyönyörködik.

— Jó volt?

— Felséges...

— Nini egy patkó! Milyen csuda!

A Borcsi szeme csakugyan egy valóságos elrúgott patkón akadt meg. Odaszaladt, a hol a kopott vas hevert s fölemelte azt a földről.

— Hogy került ez a patkó ide? Nem jár erre ló.

— Annál nagyobb szerencsét jelent, — vélte a gróf — tegye zsebre és jól őrizze meg.

Borcsi gondolkozott egy darabig, aztán kinyujtotta kezét, a melyben a patkót tartotta, a gróf felé.

— Fogja, magának adom.

Várday elfogadta az ajándékot, gondosan zsebkendőjébe csomagolta, (mintha csakugyan hitt volna bűvös erejében) s balzsebébe sülyesztette.

— Köszönöm, *édes*, elfogadom, mert a szerencsére csakugyan nagyobb szükségem van, mint magának.

Ezután pár perczig szünetelt a társalgás. A gróf egy törpe fának támasztotta hátát s ábrándosan, mint egy szerelmes diák, belebámult a napsugaras kék égbe. A leány szorosan mellette, hol a földre nézett, hol a férfi nemes arczára sandított loppal.

Ő szólalt meg először.

— Mit néz ott az égen? Nincs ott semmi.

A férfi rámosolygott.

— Tudja, kis Babette, mindig az a legszebb, a mi igen távol van, utólérhetetlen, vagy egyáltalában nincs is.

— Nini, maga ábrándozni is szokott! — csudálkozott a kislány egyben ki is nevette az öreg vágykergetőt.

A gróf megfogta a kezét s a szemébe nézett.

— Maga az oka, hamis kis Babette, maga inspirál az ábrándozásra.

— Ugyan menjen! — s úgy kaczagott a lány, mint a kit csiklandoznak.

Kezét nem vette el a gróftól, azt ott felejtette nála. Vagy nem felejtette, egyszerűen ott hagyta neki!

Ezt nem lehetett megállapítani, de azt már igen, hogy a leány villamos karcsú ujjai hegyéből kipattanó láthatatlan szikrák apránként úgy felforralták a férfi vérét, hogy izmos atléta teste szinte lángolni látszott. Kis idő mulva el is eresztette a nagyúr a leány kezét. Félt saját magától. Attól tartott, hogy egyszer csak átnyalábolja a leányt, ölébe veszi s elszalad vele, elrabolja, mint héjja a galambot.

— Forduljunk vissza, Babette, — javasolta, — különben délebédre nem érkezünk haza.

— Már?

— Menjünk, Babette, menjünk.

Fogalma sem volt a leánynak, miért siet a férfi, hogy önmagától menekül. Duzzogva lépett a nyomába, de miután épen mert nagyon is szépnek találta az életet, csak egy pillanatig tartott vele haragot. Aztán elkezdett csicseregni a háta mögött. Hetet-havat, össze-vissza csörömpölt, mint egy csacska szarkafiók. Ha meredek volt a lejtő s attól félt, hogy megcsúszik, a férfi hátához feszítette kinyujtott karjait.

— Vigyázzon, ha elesem, maga lesz a hibás... mert tudja, én most teljesen magára bíztam magamat.

POPOVICS SÁNDOR,
az új pénzügyminiszter.

— Oh, nagyon vigyázok, Babette, — sóhajtotta a férfi s örvényes keblére szorította a kezét, — Isten látja a lelkemet, mennyire vigyázok, magam sem hittem volna magamról, hogy ennyire képes legyek.

A kisleány persze félreértette a férfi szavait, nemhogy belehatolt volna azok mélységeibe.

— Álljunk meg, ha fáradt, — javasolta, — üljünk le egy kicsit a fűbe, nem baj, ha el is késünk az ebédtől.

— Nem vagyok fáradt, Babette, gyerünk.

Borcsi felsőbbségesen mosolyogva rázogatta hamis kis fejét.

— Magát ma ugyan nehéz megérteni... Olyan furcsa, olyan szórakozott, mint egy diák, a ki nem tanulta meg a leczkéjét.

Egy helyen mégis megállásra birta a leány a férfit. Ott, a hol leglejtősebb volt az ösvény s legkövesebb.

— Én erre nem megyek, — jelentette ki Borcsi. — Először, mert összeszaggatom az új czipőmet, másodszor, mert megcsúszhatom.

Várday megfordult a sarkán. Fél lépésnyire állott a leánytól, hatalmas mellkasa csaknem érintette a pihegő leánykebelt.

— Ne kényeskedjék, Babette, majd segítek, megfogom a kezét.

— Az nem elég, — durczáskodott a leány — erre nem megyek.

— Nem fordulhatunk vissza, az egy félórai kerülő lenne, a közelben meg nincs más út... jöjjön kis Babette.

Hiába eszelte a férfi a leányt, az bizony nem parirozott neki.

— Babette — javasolta erre a gróf — Babette, ha nem bízik a saját lábában, én leviszem, az enyémben bízhatik.

Borcsi szeretett volna valamit kiolvasni a férfi szeméből, de miután le volt sütve, szóval kérdezte meg:

— Illik az? Nem tudom, illik-e.

A férfi jóhiszeműen bólintott.

— Biztosíthatom, hogy illik — felelte a leány kérdésére — maga olyan ártatlan, hogy *magának* illik.

A leány eleresztette karjait, szinte odakínálta a grófnak karcsú derekát.

— Akkor vigyen, de erősen fogjon, el ne ejtsen valahogy.

Várday ölébe vette a drága leánykincset s levitte a kritikus úton. Minden ízében reszketett, midőn valahára a földre tette. Olyan zavart volt, alig tudott a leány szemébe nézni.

Az megsajnálta hű lovagját: megsimogatta a kezét.

— Nehéz voltam, úgy-e... No, pihenjen egy kicsit.

Pár pillanatig szótlanul állottak egymás mellett egy szikla tetején. Mindketten fujtattak, kerülték az egymás tekintetét. Valami rejtelmes érzésfoszlány szakadozni kezdett a leány eddig illetetlen szivéről is. Ám nála csak másodperczekig tartott ez a válság, aztán ismét a régi lett. Most már ő sürgette lovagját.

— Menjünk, mert látom, hogy rosszkedvű lett.

Kéretlenül belekapaszkodott a férfi karjába, szinte reáfeküdt. Egy darabig szótlanul haladtak így párosan. Aztán ismét megszólalt a leány.

— Maga roppant erős, erősebb férfi talán nincs is magánál.

— Dehogy nincs, Babette.

— Nekem az az érzésem, — folytatta a leány — hogy vakon rábízhatom magára az életemet, bajom nem történhetik, ha maga velem van.

— Az szent, — állította a gróf s lovagiasan meghajolt a leány előtt — a maga szolgálatában megkétszereződik az erőm.

Leértek a hegy talpához, a villamos sínekhez.

— Babette, — kérdezte a férfi, — nem ülünk egy villamos kocsiba?

— Nem, szebb így.

Borcsi eleresztette a gróf karját, úgy mentek tovább. A Ferencz József-híd közepén megállott a leány s lenézett a Dunába a korláton át. Egész néptelen volt a híd. A gróf melléje könyökölt.

— Mire gondol most, Babette?

A leány elfordította fejét és hallgatott.

— Beszéljen, kis Babette, — unszolta a férfi.

Erre visszafordította Borcsi fejét a gróf felé s bátortalanul bár, de mégis szemébe kapcsolta kissé bágyadt tekintetét.

— Arra gondoltam most, — válaszolt a nagyúr kérdésére lágy mesélő hangon — hogy jöjjön kis Babette.

SEBESS DÉNES,
az igazságügyminisztérium új államtitkára.

soha életemben nem volt még egy ilyen szép napom.

Várday elpirult örömében.

— Örülök, hogy jól érezte magát.

— Igen boldog voltam, — mesélte a kislány, — szabad, mint a madár az égen... úgy éreztem, hogy ott fent a magasban távol az emberektől, az utcza porától mindent megengedhetek magamnak a nélkül, hogy az illendőség ellen vétenék... Nem tűnt fel magának, — kérdezte pirulva — egyszer sem adtam meg magának a köteles tiszteletet, elfelejtettem, hogy oly magasan áll felettem, hogy kegyelmes úr?

— Vettem észre, *drágám*, s igen boldoggá tett vele.

— Csak a férfit láttam magában, — magyarázta Borcsi — a nagy, hatalmas férfit, a ki nem a rangjával imponál, hanem a férfiasságával, a becsületes szívével, az erejével, a mit a gyöngébbek szolgálatába használ, a helyett, hogy visszaélne vele... Úgy-e, megért engem és nem neheztel, hogy nem kegyelmesuraztam?

— Ezentúl se tegye, — kérte a gróf a leányt, — elszomorít, ha nem teljesíti a kérésemet.

— Nem lehet, — jelentette ki az határozottan, — visszamegyünk az emberek közé, meg fognak szólni, ha a valóságban is úgy viselem magam, mint szeretném, mint az imént.

— Hiszen valóság volt az is — ellenvetette a gróf.

— Nem — suttogta a leány, — az nem volt valóság, most kezdem csak érezni, mikor vége lett, hogy álom, egy dőre szép álom volt csupán.

(Folytatása következik.)

IZA.

I.

Oly szelid voltál, mint a holdvilág,
Mely nyári mezők éjjelén dereng,
És oly jó voltál, mint a gyógyfűvek,
Miket az Isten vigaszúl teremt.

Mindenki áldá, a ki ismeré
Azt az irgalmas, meleg, hű szivet,
S lám, a végzeted mégis csak betelt:
El kelle múlnod, mint a többinek!

Elmentél innen, mindörökre el,
Még a nyomod is alig jelzi más,
Csak híveidnek sötét fátyola,
Mit sírva lenget utánad a gyász.

Csak az a gyász leng, mint a völgy felett
A hátrahagyott, vékony füstszalag,
Mely még mindig a pályán vesztegel,
Mikor a vonat már messze haladt.

II.

Beh vártad te a gyógyulásod,
Mennyi szép álmot hímzél róla,
De az álmok mind megcsalának:
Belőlük egy se vált valóra!

Kialudt szemed ragyogása,
Hangod zenéje elenyészett,
Úgy tetszik: nem is volt igaz már,
Csak úgy álmodtuk az egészet!

Jaj, minek is születni s élni
Itt fenn e földi, bús határon;
Hol szép álmunk nem lesz valóság,
A szép valóság lesz csak — álom!

III.

Szép voltál, arczod bája fölemelt
Bíborban fénylő királynék fölé,
De eljött orvúl az irigy halál
És szépségedet semmivé törő!

Hanem haragja mégsem ére czélt:
A rombolás jó arra volt csupán,
Hogy szépségednek szép emléke így
Még szebb legyen, az ellentét után.

Mert a ki látta sárga arczodat,
Mit a halál úgy összerombola:
Régi szépséged rózsaligetét
El nem felejti éltében soha!

IV.

Mi lett vidám, kis otthonodból,
Teremtő Isten, oh, mi lőn!
Szomorúbb, mint a puszta erdő
Szomorúsága, őszidőn!

Nem járja szilaj tréfaszó ott,
Hangos mulatság nem nevet,
Örök sóhajjal fátyoloz be
Emléked minden szegletet!

Üres kagyló a régi otthon,
Melyet lakója elhagya,
S most folyton sírva búg belőle
Az árvaság nagy bánata!

V.

Mihelyt zsendűl a föld kopárja,
S mozdulnak alvó, kis csirák:
Virág nyílik a sírodon majd,
Illatos, ifjú, szép virág.

Ragyogni fog a tavasz ottan,
Pompázó kedvvel, gazdagon,
Csupa mosolygás, derű, szín lesz
Az a mogorva, bús halom!

Mintha csak sírod ajtajába
Te álltál volna ki magad,
S szerelmes, boldog izgalommal
Várnád hűséges társadat.

Várnád, mint régen, az ajtóban,
Hogy elfáradva haza tér,
Ha künn az élet műhelyében
Nehéz robotja véget ér.

Jakab Ödön.

TAMÁSSY ALTÁBORNAGY,
a przemysli honvédcsapatok parancsnoka, a ki most szabadult meg orosz fogságból.

ELDURVULÁS.

Nem ennek a rettenetes szónak kellett megtanítani bennünket arra, hogy a háború nem a finomság, a gyöngédség, a jó tónus és az udvariasság iskolája. A történelem folyamán minden háborúnak, kicsinek és nagynak egy kérlelhetetlenül következő, kellemetlen velejárója volt az az eldurvulás, érzésben, gondolkodásban és viselkedésben egyaránt. Az átlag kulturális szinvonala minden ilyen alkalommal sülyedt, hosszabb tartamú válságok után néha annyira, hogy az intézményes energiák egészen kivételes megfogalmazása vált szükségessé az erkölcsi bomlás elmélyülésének megakadályozására. Ezt a kellemetlenséget nem tudta elhárítani az, hogy a háború tevékeny érdekeltsége hasonlíthatatlanul kisebb volt, mint a néphadseregek viadalai korában. Mert viszont primitivebb volt a társadalmi berendezkedés formája is és a műveltség, a fejlődött kulturális állapot fegyelmező ereje. A hatással egy kisebb ellenhatás állott szemben.

Ennek a jelenségnek: az eldurvulásnak a fellépése tehát a milyen kevéssé örvendetesen, olyan kevéssé érinthetett bennünket váratlanul. Tudtuk, ha még oly kevés gyönyörűsége telt is benne a gondolatunknak, hogy ennek el kellett következni. Érdemes megállapítani, hogy bizonyos társai a háború vészes velejáróinak, a melyeknek a jelentkezése azelőtt szintén törvényszerűnek számított, vagy elmaradt, vagy pedig sokkal erőtlenebbül tudott megnyilatkozni, mint a hogyan rémlátás vagy pesszimizmus nélkül is jogosan féltettük. A járványok gyors és sikeres visszaverése például egy nyugodtabb korban bizonyára bőven méltatott dicsőséges fejezete lesz a háború kulturtörténetének.

Sajnos, a háborús idő lelki járványainak elfojtására a tudománynak nincsenek se apparátusai, se meghitelesedett érvényű tételei. Megjelentek, elburjánzottak és rontó erejük egész kifejlett kórképét mutatja az elborult szemnek. Durvábbak lettünk megjelenésben, viselkedésben, fölfogásban, modorban. Hogy ez így van nemcsak minálunk, hanem mindenütt ebben a vérpárás, fáradt, szenvedő és megviselt világban, ez fölment attól, hogy mások túlságos szigorral bíráljanak bennünket, de nem ok arra, hogy magunk ezt az állapotot most már normálisnak, rendjén valónak és konzerválandónak legyünk hajlandók elfogadni.

Nyugodtan kezdhetjük a dicsekvés nélkül való beismerésen, hogy Budapest az udvariasság, az előzékenység, az érzésbeli, de főként a viselkedésbeli kifejeződő gyöngédség klasszikus városa sose volt. Ennek mentsége és még inkább magyarázata lehet egyéniségének meglehetős kialakulatlansága és alakulásának sajátos jelleme. Ez a nagyváros egy állandó és kevés lendületű beözönléssel nőtt azzá a fiatal óriássá, a melynek méretekben való szédületes gyarapodása volt a legbámulatosabb tulajdonsága. Kezdetlegesebb helyekről jött, a viszonyokban és a formákban egyaránt tájékozatlan «idegenek» tömegei hömpölyögtek, bandukoltak, tévelygtek, lökdösték egymást és taposták egymás lábára: mind olyan, a ki keresni jött ide valamit. Egy darab kenyeret az egyik, érvényesülést, jobb boldogulást, egy szélesebb élet föltételeit, valami jó alkalmat vagy egészen meghatározatlan czélokat a második, a harmadik, az ezredik. Velük szemben állottak szintén igen nagy tömegben a «régiek», a kik már — tegnapelőtt, vagyis tíz, esetleg két év előtt állottak és kifogyhatatlanok voltak a teljes otthonosságuk hangos ragyogtatásában. A kik már megtalálták a kávéházi asztalukat. Lármásak, fölényesek, rakonczátlanok és harsogva gyónói annak, hogy nekik már semmi új nincs a nap alatt. Valami furcsa mohóság és sehol a világon úgy, mint itt meg nem becsült csúfondárosság jellemezte ezeket a folyton kirakatba kívánkozó nagyvárosiakat», ezeket a példátlanul naiv és kellemetlen «kiábrándultakat», fürgéket és minden hájjal megkenteket.

Semmi esetre se ők voltak: Budapest. De nagyon elegen arra, hogy olyan levegőjét teremtsék meg a városnak, a melynek a karakterét nem a finomság, a gyöngédség, az uriasság és a szivesség illata adja meg. Az esetlenség és a nyegleség legsulyosabb végleteivel terhelten a nyilvános budapesti élet modora olyan volt, mint az egyénisége: kiforratlan, zavaros és megbizhatatlan. Mindezek fölött vagy mindezek mélyén pedig terhelt egy olyan fogyatkozással, a melynek ártalmas természete a háborús idő nagy próbájában riasztó és lesujtó módon élte ki magát: a szocziális érzék, az egymás érdekei iránt való fogékonyság és respektus gyászos fejletlenségével, ha ugyan nem teljes hiányával.

Nagyon sok dicsekedni valónk a viselkedésünk kulturáltságával tehát, őszintén bevallhatjuk, a normális időben se volt. Ebben a tekintetben nem állottunk magasan. Annál szomorúbb a szemmelláthatósága annak, hogy a zivataros esztendők folyamán, onnan is, a hol tartottunk, meglehetős mélyen lecsusztunk. A látni való változás nemcsak ott következett be, a hol a kritizáló és gúnyolódó kedv — bizonyára nem minden igazság, de nem is minden túlzó hajlandóság nélkül — a legmohóbban vetette rá magát: az újak, a hirtelen lettek kétségtelenül sok furcsaságot, sok visszatetszőt és sok kómikusat hordozó megjelenésében. Hiszen, ha a háború csak ezt az egy változást hozta volna, abba igazán bele lehetne nyugodni, legyen bár még oly kevés fölemelő is abban a színben, a melyet a friss milliomosok föllépése produkált. Ezeknek mindenesetre van egy nagyon szolid mentségük. Az, hogy nagyon is hirtelen változtak meg a körülményeik. És van egy nagyon meggyőző vigasztalás is azok számára, a kik kulturérzésükben érzik magukat megbántva. Az, hogy sok pénzen sokat lehet vásárolni. Még ízlést, modort és viselkedést is. A ki aranykanalat tud vásárolni, megveszi magának azt a tudományt is, hogyan kell a szájához emelni.

De nem lett mindenki hadimilliomossá. A háború több nyomorúságot termelt, mint gazdagságot és a lehanyatlás a gondba, a vívódásba, a küzdelembe szintén nem a jó modor és a gyöngédség akadémiája. Tülekedésre szoktatott, fáradt, keseredett és ideges emberek ingerült tömege árasztja el a várost. A könyökök, a körmök és a szavak megélesedtek. A kik idáig csak nem törődtek egymással, most keresztül gázolnak egymáson és a közömbösség ellenségességgé indulatosodott. Így ebben az irányban fejlődött volna-e az emberek érzésvilága a közös nagy megpróbáltatások idejében akkor is, ha a polgári szolidaritás, a szocziális érzék a normális rend ütérjén meggyökeresedik a lelkekben: meddő kérdés, mert kései.

Nekünk az a meggyőződésünk, hogy: nem. A hol ez az érték, ez a fogékonyság, ez a szolidaritás megvolt és mint köteles erkölcs virult, az eldurvulás sajnálatos tünete fölléphetett, de bizonyára olyan szilárd ellentállásra talált, hogy akkora erőre, mint minálunk nem kaphatott. Háborus bajok és mizériák, a melyek elmérgesítik az emberek kedvét, másutt is vannak, sok helyen nyomasztóbb mértékben, mint minálunk, de közlekedési rendőrséget szervezni arra, hogy az emberek a villamoson agyon ne nyomják és halálra ne gázolják, gyermekrendőrséget, hogy az utcza kiskorúinak rakonczátlankodását és féktelenségét legalább valamennyire megzabolázzák, más városban, mint Budapesten, aligha kellett. Minálunk, fájdalom nagyobb szükség volt rá, mint egy falat kenyérre. Egy udvarias szót, egy előzékeny gesztust az idegenek érintkezésében napszámra nem tapasztalhat az ember. Mintha csupa olyan ember mozogna az utczán vagy a villamosokban, a kiben valami halálos megbántottság szikrázó gyűlölete és fojtott dühe forr a másik és valamennyi ellen. Düh, a melynek a legkisebb, véletlen érintés is elég, hogy kirobbanjon. Annyi szitok, veszekedés, durvaság és átok soha se csattogott a budapesti házak tövében, mint ezekben az időkben, holott a pesti utcza a történelmi idők előtt se volt a szavai válogatásában pedáns vagy kényeskedő. Illendő és igazságos megállapítani, hogy ez a jelenség nem a frontról jött, nehéz és sáros katonacsizmákban. Itt született és nőtt kamaszszá. A kik a frontról jöttek: a csöndesség, a tűrés és a fegyelem tudományát hozták magukkal. Reméljük, ha Isten mind hazasegíti őket, azt a tudományt az itthonvalósiak is eltanulják tőlük.

Szőllősi Zsigmond.

KUZMANEK TÁBORNOK PRZEMYSLI VÁRPARANCSNOK MEGÉRKEZÉSE BÉCSBE AZ OROSZ FOGSÁGBÓL.

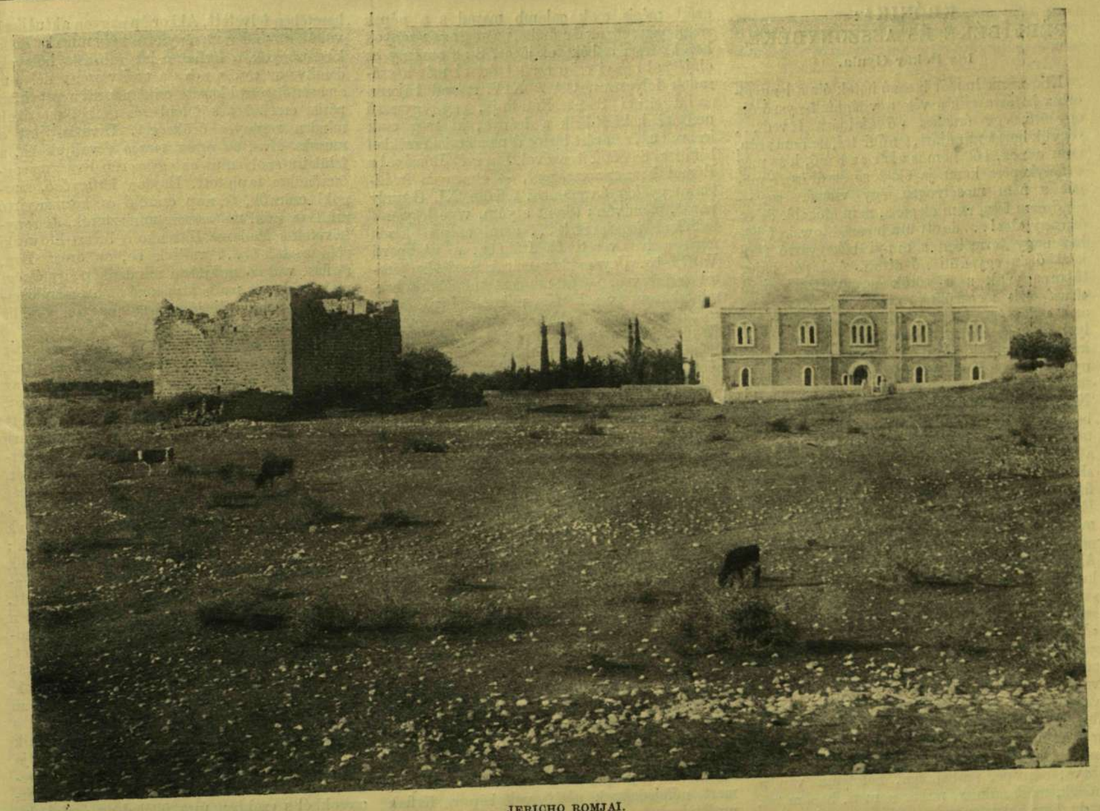

JERICHO ROMJAI.

A JERUZSÁLEM ÉS JERICHO KÖZÖTTI ÚTON, A MERRE MOST AZ ANGOLOK ÁLLNAK. — A Jordán völgyéből.

KRÓNIKA:
FÉRFIBÉKE ÉS ASSZONYBÉKE.

Irta **Pekár Gyula.**

Klio szeme immár hosszú hetek óta a lengyel-orosz határra esik s véle a világhír fényszórója egy nő, egy érdekes nő alakjára téved... tegyük hozzá mindjárt, e nő fiatal, de nem szép, nem csinos, sőt nem is akar az lenni, hisz még a fényképész kamrája előtt se szedi össze magát s nem mosolyogna egy világért se, — e nő nem fess, nem elegáns, nem előkelő, de és ez nagy «de»!... de ott ül a breszt-litowski fehér ház nagy termében s annyi békegyártó férfi közt ő az egyedüli nő ottan. A Lipót bajor tábornagynak s a török nagyvezirnek járó «fenségek!» megszólítás után övé, egymagáé, az a «nagyságos asszonyom!» megszólítás, melylyel a béketárgyalás szónokai a beszédeiket kezdeni szokták. Ám ő, a «nagyságos asszonyom», annyi aposztrofálás ellenére se ragadtatja magát asszonyi és asszonyos fecsegésre. Nem, az orosz delegátusnő még mindeddig nem beszélt. Csak cselekedett. És pedig már is hatalmasan. Orosz részről ő írta alá harmadiknak a fegyverszüneti egyezményt. «A. Joffé» és «L. Kamenef» után ott áll szabályos és aczélosan finom czirill betűkkel az ő neve: «*A. Bitzenko*».* Elnézzük és furdal a férfikiváncsiság: ugyan mi lehet az a keresztnevet jelző «A.» betű a neve előtt? Anna? Avdotja? Avguszta vagy Anasztaszija? Nézzük, de ugyan hamar torkunkra forrasztja indiszkrécziónkat a hölgy szigorú tekintete a képeslap másik oldaláról; szinte hallani véljük tiltó, gúnyos hangját: «*Múzsnaja gluposzty!*»... óh örök férfiostobaság, — nem szégyellitek magatokat?! mi közötök hozzá, hogy én Avrélija vagy Afanászija vagyok-e? Kérditek tán, mi az «A.» betű Joffe, vagy az «L.» Kamenef előtt? Úgy-e nem kérditek? Na hát... Majd inkább én kérdek tőletek, az ú. n. «művelt nyugattól» valamit: hogy meritek ti azt állítani, hogy nálatok nagyobb szava, szerepe, szabadsága, befolyása van a nőnek, mint nálunk, mikor nem ti, hanem mi, a «barbár» kelet, az orosz Ázsia, vagyunk azok, a kik nődelegátust is küldünk Breszt-Litowskba — igenis küldtünk, mert mi nemcsak aféle rideg külső férfibékét akarunk, mi a lelkek békülését is óhajtjuk, vagyis benső békét: asszonybékét is akarunk...»

Ilyesmit vélünk hallani a Madame Bitzenko kissé mord ajkairól s a dolog gondolkodóba ejt. Való igaz, az emberiség asszonyfele, a hadakozó felekre való tekintet nélkül, büszke örömmel vette az orosz delegátusnő megjelenésének a hírét s hajlandó volt «vívmányról» beszélni; én ezt túlzásnak tartom, mert azt hiszem, amaz elrabolt szabin nők óta, kik a miattuk hadra menő római és szabin férfiak közé vetették magukat s mégis a legszebb, a legkifejezőbb szimboluma maradnak a nők békeszerző zsenijének, — e szabin nők óta, mondom, az asszony nem most működik először békeszerzőként. Hiszem és tudom; az asszony ott volt, ott szerepelt a századokon át minden békekötésnél, de persze nem oly nyiltan és hivatalosan, mint a hogy Madame Bitzenko most szerepel a zöld asztalnál, — nem, eddigelé a nő inkább a béke kulisszái mögött dolgozott s én biz' isten nem tudom, az ily spanyolfal mögötti asszonyibb munka nem hatásosabb és áldásosabb-e annál a szükségkép férfieszközökkel dolgozó szerepnél, melyet a férfiak közé zöld asztalhoz telepedett orosz delegátusnő most betölt? Hisz szó sincs róla, férfiak kötik a békéket, de miként a latin *pax* szó, akként benső esszencziájában maga a béke is nőnemű valami. Igen, határozottan az: a mily hímnemű a maga aktivitásában a háború, oly nőnemű a maga abbahagyó, szüntető, egyengető és csitító passzivitásában a béke. Tán ép ezért felel meg annyira a nő harmóniát kereső, kiegyenlítő, szelidebb zsenijének. Ne vegyék a szelidség e hangoztatását kicsinylésnek, modern és harczias hölgyeim; óh készséggel elismerem én, hogy a nő is tud harczolni és pedig szívósan, kegyetlenül, sőt könyörtelenül, de hát ez nem változtat a dolgon, — látunk mi olykor galambokat is verekedni, de a galamb azért mégis csak galamb marad s a népek szimbolizmusa az ő csőrébe, no meg az asszonyok kezébe teszi a béke olajágát. S az asszony ez olajággal annyi szép csudát ért el már a századok folyamán. Ott a XIV. század bájosan szelid sienai Szent Katalinja, egy egyszerű umbriai kékfestőnek a leánya, ki még csak írni se tud, de azért biztos diplomácziai érzékkel békíti ki Sienát Firenzével, Firenzét Rómával s Rómát Francziaországgal, — elmegyen imádkozva gyalog Avignonba, felkölti XI. Gergely pápát, mondván: «Szent atyám, vége legyen a babyloni fogságnak!»... azzal szépen kézen fogja s hazavezeti őt Itáliába, a tiberparti Vatikánba. Ugyanakkor már kereszteshadjáratot is szervez, — és mindezt mindössze harminczhárom éves koráig, mikor is hívő, békeszerző lelke egy sóhajban az égbe röppen! Ki az a férfi, a ki ilyesmire képes? A férfi tud Bismarck lenni, de, a hol a vasököl ereje végződik, ott kezdődik a szubtilisan gyönge női kéz nagyobb hatalma. Ott a komor világcsászár, a spanyol-német V. Károly s a mulatós, víg franczia I. Ferencz király esete, — hány évig küzdöttek és sehogyse tudtak kibékülni! Egy napon végre Károly nénje, Osztrák Margit, elunta a dolgot s találkozóra hívta a Cambraiba Ferencz anyját, szavójai Lujzát, — a két asszony összeült, elkezdte szídni ki az öcsését, ki a fiát, mint a sebes eső... denikve azt, a mire a spanyol, német, franczia s olasz államférfiak éveken át nem voltak képesek, ők ketten rövidesen, játszva megkötötték a róluk elnevezett cambrai-i «hölgyek békéjé»-t. Hát a harminczéves háborút befejező westphaliai béke? hisz voltakép ez is egy Mazarin-tól Münsterbe küldött nődiplomatának köszönhető. A szép Longueville herczegnő az igazi békítő, a *mediatrice*, az ő bája, szelleme, kedvessége az igazi közvetítő, az ő kis kezében virul ki a westphaliai olajág! Tréfás elmék persze szivesen elferdítik a magyar Mária Théréziák és angol Victoria királynők uralmának az érdemét, — e tréfás elmék azt mondják: a nőuralmak azért jók, mert nőfejedelmek alatt voltakép a férfiak uralkodnak, — viszont a férfiuralmak rendesen azért rosszak, mert a férfifejedelmek alatt rendesen az asszonyok dirigálnak... Példa? Ott van XV. Lajos és az ő halhatatlan marquisea, Pompadour, ki ágyban fekve csinálja a haditerveket a franczia tábornokok számára, — körömfényesítés közben piczi zászlócskákat tűz az ágyára terített térképbe s úgy magyarázza a hódolva vizitelő Soubise marsallnak, hol veresse meg magát Nagy Frigyessel...

No de hisz Pompadourt voltakép csak azért említem, hogy az ő neve, vagyis egy e névhez kapcsolódó anekdota révén ismét a Madame Bitzenko orosz asszonyaihoz lendüljünk vissza. Ez anekdota a következő: mikor a livlandi ex-szolgáló, I. Katalin czárnő egyik kegyenczkedvese, a híres Mencsikof, Párisban megjelent, a franczia dámák kedveskedve így vallatták: «ah, kedves Monsieur de Mencsikof, ugyan meséljen már nekünk valamit az orosz udvarról, — ha valakinek, önnek tudnia kell, *hisz ön az ottani férfi-Pompadour!*...» Férfi-Pompadour!... fontos szó, sokat megmagyaráz, tán ép azt is, hogy miért ül ott Madame Bitzenko a breszt-litowszki zöld asztalnál. E szó ugyanis az orosz lélek legmélyére mutat, arra a furcsa tényre, hogy szemben a férfiasabb latin és germán népekkel, a szlávoknál a nő nemcsak egyenerejű a férfival, de ha lehet, tán még erősebb is nála. Innen van, ezért a nőuralmak tipikus hazája Oroszország, — ama fantasztikus amazon-ösztönök, melyek a még közeli XVIII. században egymásután öt nőczár alatt viszik legmagasabbra a zsarnoki moszkovita dicsőséget, mélyen gyökereznek az orosz véralkatban. Nőuralom? hisz férfi hiján másutt is volt ilyen szükségből, elvétve, de nőuralom egymásután öt hatalmas czárnőn át (I. Katalin, Ivanovna Anna, Leopoldovna Anna, Erzsébet s végül II. Nagy Katalin), — nőuralom akkor, mikor a törvényes férfiörökösök börtönben őrjöngnek, vagy megöletnek, ez már mégis több a kivételnél és véletlennél, — mit jelent ez? Jelenti bizonyára elsősorban a szláv férfigyöngeséget, mert hisz csak ez idézhet fel pótlásul ekkora női erélyességet, ugy-e? A tünemény mindenkép az orosz nő problémáját veti fel, ugyanazt, a melyet Vogué vicomte harmincz és egynehány évvel ezelőtt az «orosz regény» elemzésének a keretében felvetett. Akkor ép nagyon aktuálisak voltak a minden merényletre kész muszka diákkisasszonyok, a férfiasan hős nihilista hölgyek, denikve az «orosz nő» s a «szláv szenvedély» új amazon-ingerrel kezdte csiklandozni a petyhüdt párisi érzékeket s felebbezés nélkül megokolt minden regényes őrültséget. Divatba jött a muszka Éva, az orosz *virago* s valljuk be, a felületes snobizmus az egyszer helyes amazon-ösztönökre tapintott. Hajdan férfigyőző, zsarnoki czárnők, tegnap czárölő és kormányirtó nihilista nők, ma asszonyminiszterek, asszonykövetek s Madame Bitzenko a breszt-litowszki zöld asztalnál... valljuk be, az orosz Éva, férfias, vad energiájában mindenkép egy ősrégi matriarkhatus ma is lappangó amazon-emlékeivel találkozunk. S e fölfogásnak nagyon is reális támasztékai vannak...

Csak a térképre kell néznünk. Az a délorosz táj, a hol a czárizmus megszületett: Taurisz, Krim, a régi Maeotis (Azof) tó, a Kaukázus, az egész Fekete-tenger körzete, mind a Herodot, Strabo, Diodor, Plinius stb. által emlegetett amazon-regéktől népes. Herodot egyenesen azt állítja, hogy a kisázsiai (Sinope melletti) thermodoni nagy amazon királyság legyőzetése után a fogoly harczosnők a Fekete-tengeren át a mai azofi orosz partra menekültek s ott a szarmata-szkithák ifjait csábították magukhoz nőuralmuk alá... Mesék, de bizonyára sokban igaz mesék: e délorosz táj a két nem uralmi versengésének az évezredes csatatere s ehhez képest a legszélsőbb társadalmi végleteket találjuk itt. Figyeljék csak meg: ugyanazon a végtelen szarmata síkon, hol egykor a szkitha amazonok férfigyűlöletükben leölték fiúgyermekeiket, ugyanott tanyáznak később, egész a XVIII. század végéig, azok a vad-vitéz zaporogi kozákok, a kik viszont annyira nőgyűlölők, hogy nem tűrnek asszonyt a szabad köztársaságukban s a szomszédból rabolt fiúgyermekekkel egészítik ki magukat. Mikor pedig Potemkin szétugrasztja ezt a köztársaságot, alatta, az ő győztes seregében, egyszerre «amazon-csapat» alakul nőharczosokból s ezekben újra feléled az ősrégi, kiirthatlan amazon-emlék! Furcsa hullámai a patriarkhális és matriarkhális küzdelmeknek, a nemi uralmi érzés ama bizonytalanságának, mely állandóan a polygamia és polyandria, az érzéki tobzódás és teljes tartózkodás végletei közt rángatja ide s tova e különös táj népeit. Polygamia? Hát igen, az ős szabad amazonizmust a skandináv hódító Oleg czár idejében bizony a legzsarnokibb polygamia váltja fel, — mikor Oleg az ő «kerekes hajóin» végigvitorlázik a délorosz sík homokján, egyelőre bizony bealkonyodik a nőuralomnak. Utóda, Szent Vladimir, a mi Szent Istvánunk kortársa, tombol a basaösztönökben, elvesz egy sereg királyleányt, királyasszonyt, apáczát főfeleségnek s ezeken kívül tart Kiev körül még ötszáz mellékfeleséget. A tatárbefolyás utóbb csak erősíti ez irányzatot; denikve az orosz nő az egész középkoron át rab marad a *huszonhét lakattal* zárt *terem*-ekben s mohamedán minta szerint az utczára is csak *fata*-val, fátyollal, függönyös gyaloghintóban mehet ki. Tudjuk, Nagy Péternek mennyi baja volt, a míg az orosz nőt e fogságból kiszabadíthatta s a bojárasszonyokat (olykor rendőri karhatalommal!) bálba, szalonéletre kényszeríthette. De ő az, a ki ezzel az emanczipáczióval az ős-amazonizmust újra feléleszti s birodalmát az öt czárnő uralma számára előkészíti. Érdekes fejezete ez a nő felszabadulása történetének. Nagy boszút áll a nő a százados, polygamikus elnyomásért, — most már az ő zsarnoksága következik el sokkal hathatósabb polyandriával! És a mi fő: ez a nőuralom minden addigi férfiuralomnál magasabb, dicsőbb polczra viszi, emeli Oroszországot. Az orosz nő hát különb lenne az orosz férfinál? Azt kell hinnünk, mert az öt czárnő uralma csak a szláv habozás, a muszka szolgaság és férfiatlanság mellett jöhetett létre. A hol a férfi gyönge, tehetetlen, ott az *örök tartalék*, a nő áll be érte, helyette sorompóba.

És jön, következik a felfordult világ, — jönnek a nőczárok a polyandriával s a cselédszerepre szorított férfi legcsúfabb tipusával, a férfi-Pompadourokkal. Nézzék sorra őket, — ki I. Katalin? Egy Glück nevű luteránus pap livlandi paraszt szolgálója, ki miután közdragonyostól kezdve fel tábornokig minden rangú tisztek szeretője volt, végre a Nagy

* Bitzenko asszony volt az, a ki Szakharof orosz tábornokot bombával megölte; sok évi bányarabság után a forradalom diadalban hozta haza Szibériából s egyenesen Breszt-Litowskba küldte.

Péter czár feleségévé lesz. Persze ezt is megcsalja egy kamarással, — a czár tetten éri, megmutatja neki a Moëns kamarás levágott fejét, de Katalinnak egy arczizma se rándul s Nagy Péter a se nem szép, se nem bájos, csak nagyon energikus nő rabja marad. A nagy czárt megtöri az eset, belehal, az özvegy czárné pedig kiegyenesedik, a marakodó lakájpártok közé csap s czárnővé lesz: szeretőjével, Mencsikoffal és társaival kormányozza a birodalmat. Az igazi örökös, az árnyékczár, II. Péter, eltűnik, jön a férfias, durva szépség, a hideg és kegyetlen czári sarj, a harminczötéves Ivanovna Anna, ki vérpadra kergeti az I. Katalin férfi-Pompadourjait s a Biron-okkal, a maga szeretőgárdájával kormányoz tovább. Utána jön Leopoldovna Anna a maga saját külön Lynar grófjával, majd e második Annán át véres kicsi lábbal lép trónra a kegyetlen, de bájos amazon, Erzsébet czárnő. Ő a híres *Leányczár*, a «*Tzarj Djévicza*», a mondák legendás Jeliszavetája, ki a már-már szokottá váló reczept szerint megöleti az igazi örököst (VI. Ivánt), elkergeti az előbbi szeretőket s a maga férfi-Pompadourjaival ül a birodalom nyakára. Az ex-paraszt kántorfiún, Razumovszkij-n kívül, kivel titokban megesküdött s kit az orosz krónikák bizonyos tisztelettel «*éjjeli czár*»-nak neveznek, Razumovszkij-n kívül, mondom, eléggé nagy e váltakozó kegyenczek száma: Buturlin, Naryshkin, Shubin, két Shuvalof és Vorontzof testvér, Ivinszkij, Panin, Dalgorukof, Sievers, Ljalin, Vojosinszkij, Muszin-Pushkin, Beketof kadét és a többi... Festőien borzalmas kép és 15,000 párisi selyemszoknya marad e Leányczár után, — no és tegyük hozzá, egy pár jó tuczat férfinadrág is. Az amazon czárnő ugyanis szörnyen szerette karcsú termetét s szép lábszárait mutogatni s ezért, hetenkint kétszer egészen különös jelmezbálokat rendezett az udvarnál. E bálokon a nőknek kivétel nélkül férfiruhában kellett megjelenniök (ő maga hol mint franczia testőr, hol mint hollandi matróz vagy mint kozák hetman jelent meg!), — a férfiaknak pedig szintén kivétel nélkül fűzőben és rokokó krinolinban kellett fellépniök s tánczolniok. Groteszk egy látvány... de, mondják, Erzsébet czárnő szenvedelmes jó kedvvel gyönyörködött a férfinem e tüntető megalázásában. A Leányczár utóda III. Péter lenne, de ezt hamar megöleti hitvese, hogy II. Katalin néven az ötödik és legnagyobb czárnővé legyen. Mind tudjuk az ő történetét, — ő emeli legmagasabbra a czárizmus dicsőségét s ezzel párhuzamosan és logikusan ő alatta aljasodik legmélyebbre a muszka férfigyöngeség. Az ő szeretői, az egy vadzsenit, Potemkint kivéve, már nem is Pompadourok, csak mindennél aljasabb férfi-Dubarryk. Viszont ezekkel szemben korának hölgyei annál férfiasabbak, — ott a Katalin barátnője, a híres Dashkof herczegné, ez valóságos *virago*: akadémiai elnök és gárdaezredes, csakúgy, mint a tobolszki ezred ezredese is nő, egy Madame Mellin, ki karddal kezében maga személyesen vezeti regementjét rohamra a svédek ellen. A férfigyilkos Katalin meghal, mielőtt fiát, a gyönge I. Pált, hazafias meggyőződésből megölethetné, de utolsó szeretője utóbb végrehajtja a tervet s a szerencsétlen Pál véres tetemén át az erélyes I. Sándor czár lép trónra. Ezzel látszólag vége az orosz nőuralomnak, de csak látszólag, mert az ős amazon-ösztönök azért lappangva ma is tovább élnek az orosz nőben. Hívják őket djekabrista, vagy oktobrista hölgyeknek, nihilistáknak, vagy leninistáknak, a dolog egyre megy, ma is erős az orosz nő, erősebb, szabadosabb, forradalmárabb az orosz férfinál. És hát, hogy végre a «quod-erat-demonstrandum»-hoz jussunk, — ezért ül ott a breszt-litowszki zöld asztalnál Madame Bitzenko... Három orosz delegátus közül egyik nő; muszka szempontból igen jó ez: haladás! mert a jelenlegi orosz sereg leveretésén, kudarczán ugyan meglátszott, hogy most nem erős nőczár, hanem gyönge férfi-Miklós uralkodott. Hja, az amazon-czárnők tudtak győzni! az orosz dicsőség, úgy látszik, nem hím, hanem nőnemű, — s ha a muszkák most nődelegátust küldtek Breszt-Litowszkba, az csak azt jelenti, hogy a háború férfi-kudarcza után legalább a béke sikerét akarják maguknak biztosítani. Meglássuk!...

Férfibéke, asszonybéke... a diplomáczia ollójával ott szabják ezt most azon a breszt-litowszki zöld asztalon. Mappát csinálnak, újat, kell is, mert Európa eddigi mappája bizony már merő makulaturapapiros a szuronyok hasogatásától és a diplomáczia főszabászainak ugyan sok dolguk lesz, a míg az új térképöltönyöket ráSzabhatják az átalakuló nemzetekre. Mind új ruhát akar és hány olyan új nemzet jelentkezik, a ki eddig más subája alatt kuksolt s most egyszerre külön kabátot követel magának! Szép, szép, de akad-e elég szövet, akarom mondani, terület hozzá?... Mappát csinálnak Breszt-Litowszkban, élénk a béke szabászműhelye, ugyancsak villan a vitázók közt a diplomata-olló, — csak jól vigyázzanak, valahogy el ne törjék ezt az ollót s a tört szárakból szurony ne váljék újra! Csak csínján, főként az oroszokkal óvatosan, — már nem férfimuszkákkal van dolgunk, mint volt a háborúban: Madame Bitzenko ül ott a zöld asztalnál s benne, véle egy a férfi-oroszságnál hatalmasabb elem, a régi nagy nőczárok amazoni asszonyereje szól bele a békekötésbe.

RÁTH ZSIGMOND,
a m. kir. Kuria új másodelnöke.

A JERUZSÁLEM ÉS JERICHO KÖZÖTTI ÚTON, A HOL MOST AZ ANGOLOK ÁLLANAK. — Az apostolok forrása.

SZINHÁZ.

— *Lengyel Menyhért:* **Charlotte kisasszony;** a Nemzeti Szinházban. —

Lengyel Menyhértről úgy szoktak írni és beszélni, mint a színpadi technika ravasz és biztos számítású virtuózáról, a kinél ez a technika minden s a ki nem ismer semmiféle irodalmi vagy művészi skrupulust az egyedül üdvözítő kassza-sikerrel szemben. A *Tájfun* világsikere óta van elterjedve ez a vélekedés s nyilván az a legfőbb oka, hogy a *Tájfun* csakugyan világsikert aratott. E sorok írója azonban mindig más véleményen volt: Lengyelen mindig azt látta, hogy egyszeri nagy sikerét kötelezőnek érzi arra, hogy valami többet, nagyobbat és komolyabbat adjon, valamit az életből, a mi nem csupán színház, valamit, a mi neki magának lelki élmény s a mit nézőire nézve is azzá akar tenni. *A Róza néni* és a *Tánczosnő* minden inkább, mint merőben technika és a közönség elámítására való spekuláczió s az előbbinek főleg technikai elszámításai miatt volt csak félsikere. A becsületes író törekvést jó szívvel nem lehetett megtagadni Lengyeltől s a kritika, a mely sajátságos módon ő iránta jóval barátságtalanabb volt, mint a legtöbb más drámaíró iránt, tévesen tette őt a színpadi bűvészek skatulyájába. Most azonban, új darabjának, a *Charlotte kisasszony*-nak előadása alkalmából mintha fölengedett volna iránta a kritikusok szive is: egy darabját se fogadták olyan túlnyomóan elismerő kommentárokkal, mint most ezt.

A darab ezt meg is érdemli, mert érdekes, szórakoztató, izléssel és okossággal van írva s e mellett olyan levegőt próbál a színpadra hozni, a mely mindenkinek rokonszenves: a napoleoni idők visszhangját a magyarokra, az utolsó nemesi fölkelés nagy nemzeti felbuzdulását. Jókai a *Névtelen vár*-ban írta meg ezt a kort és talán az ő regényének volt is némi hatása Lengyel darabjára. A történeti háttér persze Lengyelnél sokkal kevesebb vonalu: néhány képet ad a mult század elei magyar városi életből, az inszurgens tisztek csoportjának tanácskozásán megmutatja az akkori magyarság három főtipusának — a lázadásra mindig kész kurucznak, a nemesi osztályérdek korlátoltságába beleragadt falusi úrnak és az okos, magyarságát loyalitásával kiegyeztetni tudó, literátus magyarnak kissé sématikus körvonalait s általuk a nemesi magyarság állásfoglalását Napoleonnal és csábító proklamáczióval szemben. Néhány anekdotikus vonást kapunk az inszurgensek hadikészülődéséről is, körülbelül ennyi az egész korrajz. Néhány vonásnak bizonyos aktuális éle van: a háborús dolgok örök egyformaságát mutatja be, például az első felvonásban az úgynevezett háborús rémhírek terjedését. Olyan beszédeket hallunk itt, a melyeket nagyon jól ismerünk, mi háborús nemzedék.

Kelecsényi főhadnagy (Beregi) és Charlotte kisasszony (P. Márkus Emilia). (III. felv.)

A mi ezeken kívül a mese eleme, az inkább konvenczió, mint élet. A kémnő, a ki beleszeret abba a férfiba, a kit kémkedése eszközévé tett s bajba sodort, olyan motivum, a melynek már nemcsak papiros, hanem czelluloidíze is van a mozi-filmektől, a melyeken nem is egyszer láttuk. S ugyanilyen a becsületes, hivő, szerelemben hevülékeny katonatiszt is, a ki naivul beleesik a kémnő hálójába. A két alaknak egymáshoz való viszonyába azonban vitt valami újat, önmagából valót az író, a mikor Charlotte kisasszonyt körülveszi a raffinált párisi kultura parfümös, férfiesábító levegőjével s ezzel szédíteti el a magasabb kulturára, finomabb életformákra vágyó magyar fiút s viszont ennek a tiszta becsületességéből, naiv hitéből, egész morálisan értékesebb valójából készíti az ilyet odahaza nem tapasztalt párisi demimonde számára a szerelmi bájitalt. Mind a kettőjüket az úri meg, a minek a hiányát érzik, ebben van psychológiai igazság. S a darab odáig is él elevenen, a mig ezt a motivumot fejleszti, a míg a franczia lány és a magyar fiú szerelmét a tetőpontig exponálja. A továbbiak: hogy s mint juttatja franczia fogságba a kémnő a fiatal inszurgenst, hogyan vezeti az félre hamis adataival a franczia generálist, hogyan retteg érte s hogyan undorodik meg a saját tettétől Charlotte, hogy lövi agyon magát, — ez már mind inkább csak teátrum.

Nagyon jó és igazán szeretetreméltó az első felvonás: az uzsonnára gyülekező nemes urak és asszonyságok társasága, a mint a háborúról beszélgetnek, reménykednek, ijedeznek, tátottszájú hiszékenységgel hallgatják a kanonok híreit, magyarázatait, gyanús biztatásait s a mint a társaságba betoppan Charlotte kisasszony éppen abban a pillanatban, mikor a kanonok suttogva mint gyanús kémnőről beszél róla, — a mint elhárítja magáról a gyanút ügyes fellépéssel, szinészkedő sértődöttséggel, legfőképp pedig lényének idegenszerű szeretetreméltóságával s egyszerű hallgatóihoz képest bonyolult és raffinált voltával — s a mint aztán az összegyült nemes kisasszonyokat tanítja, tánczra, a mig az öregek ott vannak, a férfiakkal bánni tudás művészetére, a mikor magukra maradnak — ebben valami olyat éreztünk, a mi eddig Lengyel darabjaiban alig volt: lirát, meleget és igazat, sokkal erősebbet, mint a második felvonás heves szerelmi jeleneteiben.

A darab egészen *P. Márkus Emilia* vállain nyugszik. Az ő gazdag skálájú művészete és elragadó asszonyi kulturája mutatkozik meg újra Charlotte kétlakiságában: a kislányokkal való bájos jelenetekben éppúgy, mint a kémdráma viharosságaiban. Mellette meglehetősen háttérbe szorul *Beregi*, a ki az inszurgens tiszt úgyis kissé halavány alakját még jobban meghalványítja. *Hajdú* a maga kis epizód-szerepében kitünő és figyelemre méltó *Ághi Böske* is a szerelméért vergődő kis magyar lányka alakjában. *Csathó Kálmán* megértéssel, sok ötlettel és izléssel rendezte a darabot.

Schöpflin Aladár.

Charlotte kisasszony a győri nemesi kisasszonyok között. (I. felv.)

LENGYEL MENYHÉRT «CHARLOTTE KISASSZONY» CÍMŰ TÖRTÉNETI DRÁMÁJA A NEMZETI SZÍNHÁZBAN.

MŰVÉSZEK OTTHONUKBAN.

Székelyhidy Ferencz dr. és Marschalkó Rózsi.

Az egyik: büszke, székely tiszta vére, de ellentétben fajtájának furfangos józanságával, leheletfinomságú művészi lélek, melynek érzései kergették őt át az úri mesterségtől a művészet álomszigetére... Itt talált rá életének felére s azóta, mint hitestársak — mindig együtt vannak. A milyen volt e két művészi lény összetalálkozása, olyan a világuk is: ragyogóan boldog, finoman harmónikus. Egy egészen külön életet élnek ők ketten. Puha melegség ömlik széjjel pompás fészkükben, melyet kedves családi boldogságuknak aranyos koronája: Rózsika, a Harmadik ragyog körül...

Margaretha és Faust — otthon. De hosszú is volt az út idáig... Kincses Kolozsvár városnak titkári szobájából az operaház lázas levegőjű boszorkánykonyhájába, majd onnan egy székely falucska patakoktól körülfont, virágos útjain át a tövisi Hunyady-templom szentséges oltára elé. De a milyen hosszú volt az út idáig, olyan zavartalan, boldog is. Itt, a valóságba nem settenkedett Mefisztó véresen tréfás ármánykodása — és a szőkehajú, szelid Margaretha Fausté lett mindörökre...

Székelyhidy egészen ifjú korában másképpen indult neki az életnek. A doktorátus megszerzése után, mint Kolozsvár város megválasztott elnöki titkára kezdte meg pályáját, noha akkor már több esztendő óta Farkas Ödön mester egyik legtehetségesebb tanítványa volt. Ugyanis az egyetemi esztendőkkel párhuzamosan végezte el énektanulmányát, pedig sehogy sem volt szándékában a művészi pálya. Ám kiváló énekművészetének híre eljutott az Operába is, mire a vezetőség próbaéneklésre invitálta be Székelyhidyt. A fényes siker nem maradt el. *Mészáros* Imre, az Operaház akkori igazgatója, nyomban szerződtetni akarta az ifjú tehetséget, de Székelyhidy hallani sem akart erről s megmaradt továbbra is — elnöki titkárnak. De ezt követőleg jóval később mégis elszegődött az Operához, a melyben azóta a magyar közönségnek sok őszinte élvezetet szerzett az ő finom stílusos éneke, bensőséges előadása. Hány gyönyörű Mozart-estét köszönhetünk az ő, különösen klassziczitásra hajló kiváló énekművészetének? A «Szöktetés a szerályból», «A varázsfuvola», a «Don Juan» operáknak egy-egy gyöngyszeme a Székelyhidy szereplése, de gondosan iskolázott lirikus tenorja nem kevésbbé ragyogó élvezetet nyujt Verdi «Traviata»-jának Alfrédjában, a «Faust»-ban és «Sába királynőjé»-nek Aszadjában, Hunyady Lászlóban és Bánk bánban is.

SZÉKELYHIDYÉK LÁNYKÁJUKKAL.

Az egykori elnöki titkárt 1911-ben már ott találjuk Bayreuthban, a hová egyenesen Wagner Sziegfried meghívására indult el s a világhíres «Festspielek»-en szerepelt, különösen «Rajna kincsében» és «Parsifal»-ban óriási sikerrel. Egy egész szezonon át tartott a magyar művész bayreuthi szereplése, mely idő alatt a legkiválóbb társaság légkörében élt. Wagner Cosima, Wagner Sziegfried, az öreg Richter János, Balling mindnyájan mellette voltak s ebből a csodálatos környezetből csak az 1912-ik esztendő második felében tért haza e felejthetetlen szép időszak gazdag emlékeivel. Székelyhidy Ferencz a második magyar művész, a ki bayreuthi szereplésével elismerést szerzett a magyar művészetnek. Előtte ugyanis, 1894-ben csak az egyetlen Takács Mihály kapott ily nagyjelentőségű meghívást a halhatatlan zeneóriás családjától.

Kevéssel a bayreuthi dicsőség után feleségül vette *Marschalkó* Rózsit, a legjobb magyar dalénekesnőt, a kit a hangverseny-dobogótól éppen akkortájt hódított el a m. kir. Operaház. Margaretha érzelmes, szépcsengésű mezzoszopránja, Mignon kedves, bűbájos egyéniségének varázsa és Mozart muzsikájának finomsága ölelkezett össze e nagyszerű emberpár egymásratalálásában. Marschalkó Rózsi nemcsak egyszerű, finom egyénisége nemcsak a művészetében csillan fel, hanem az otthonában is. Szín, melegség, dal fakad ebben az otthonban, hol versenyre kél a gyöngéd figyelmesség és jóság.

Egyéniségükhöz méltó művészi világot teremtettek maguk körül. Képzőművészeti és művészi becsű értékek mindenütt, hol fürkész a szem. *Vajda* Zsigmond, *Keményffy*, *Frecskay*, *Pólya* Tibor, a nem régen elhúnyt *Szentmiklóssy* Zoltán, *Edvi-Illés* és *Némethyné Udvardy* Flóra vásznai néznek reánk a falakról, ott egy florenczi márványrelief Krisztus szenvedő arczát örökíti egy XVII-ik századbeli domborműben. Minden darab nagy emlékeket őriz. A sarokban a tövisi Hunyady-templom bronzkeresztje, a Székelyhidy-család történetének legősibb emléke: arra esküdött hitvesének örök hűséget minden Székelyhidy. Balról egy stílusos vitrinben művészi emlékek sorakoznak, mellette Margaretha rokkája, melyet Nürnbergből hozott haza az annakidején még legénysorban levő művész. A művészpár egyik ragyogó sikerű együttes szereplésének emléke egy gyönyörű *Pogány* szobor, mely Medgyaszay István juharfából faragott állványán pihen. Az állványon ezüstkoszorúk, nagy színes szalagok. Valamennyi egymásé. Marschalkó Rózsié és Székelyhidy Ferenczé.

Ugyanez a hangulat honol a tágas ebédlőben is, a melyben finommívű, régi bútorok hirdetik Erdély művészetét. A legkellemetesebb a kis Rózsika hófehér gyermekszobája, a mely egyúttal a művészpár legkedvesebb tartózkodási helye.

Ebben a szobácskában él a két művészlélek legigazibb, legnagyszerűbb boldogsága s innen viszik magukkal gazdag, mély érzéseiket az Operaház — színpadára.

SZÉKELYHIDY FERENCZ ÉS NEJE MARSCHALKÓ RÓZSI OTTHONUKBAN.

NAGY KÁROLY,
az erdélyi református egyházkerület új püspöke.

ERDÉLYI REFORMÁTUS PÜSPÖK-VÁLTOZÁS.

Félmilliónyi székely és «vármegyei» magyarság lelkének gondozását, keresztyén hitben és erkölcsben való nevelését végzi az egykori fejedelmi és országos egyházból alakult erdélyi református egyházkerület. Ma minden magyar ember, a ki tudja, mit jelent Magyarországra nézve Erdély — pedig 1916 augusztus 27-ike óta ki ne tanulta volna meg ezt? — élénk figyelemmel és feszült várakozással kiséri az erdélyi magyar nemzeti kultúrmunka egyéb szellemi és erkölcsi tényezői között ennek az egyházkerületnek külső és belső életmozzanatait is. Ezek között fontosság dolgában egyik sem vetekedhetik a főpásztori állás megüresedésével, illetve betöltésével. Bátorítani, téríteni, feddeni, kiállani, vigasztalni, felemelni, világosítani, vezetni, kényszeríteni az élő Istenhez a lelkeket; felszedni a maradék darabokat, hogy semmi abból el ne veszszen, összegyűjteni és lélekkel megeleveníteni a szétszórt csontokat; szolgálni mindezeknek tűréssel, alázatossággal: ez minden lelkipásztor tiszte mindenütt, Erdélyben pedig mindenek fölött és ezekben a dolgokban előljárni a püspöknek mindenütt, Erdélyben pedig mindenek fölött.» Baksay Sándor, a Vasárnapi Ujság» nemrég elköltözött nagy munkatársa — maga is református püspök — jellemezte e bibliás szép szavakkal a Geleji Katona Istvánok utódainak *mai* feladatát. És e mély jelentőségű szavakra bizonyosan megrezdül egy húr minden, Erdély *magyar* jövendőjén aggódó és reménykedő féltéssel csüngő magyar szívben.

Az erdélyi reformátusok f. é. január hó 8-ikán veszítették el kiváló püspöküket, kenesei dr. theol. *Kenessey Bélát* s február hó 20-ikán ültették helyébe *Nagy Károlyt* — 354 esztendő alatt a negyvenediket, ez erős hitű és nagy tudományú, ékesszavú és keménykezű papi alakok tiszta és tisztes sorában, a kik — első életírójuk, a tudós Bod Péter szerint — sok keserves háborúságok között, keresztyéni szorgalmatossággal kegyesen» viselték lélekbenjáró nehéz hivatalukat.

Az elhunyt és a helyébe lépő főpásztor két, egyformán rendkívül értékes magyar típus képviselője. Kenessey Béla ős-nemes dunántúli család sarja volt (született 1858-ban, Szegeden), előkelő hajtása annak a régi magyar középosztálynak, mely a nemzettestben egykor társadalmi és gazdasági téren elfoglalt vezető helyét a szabadságharcz s a kiegyezés után kiváltságos szellemi feladatok, közművelődési kötelességek és munkák alakjában birtokolta tovább néhány évtizedig. Kifinomúlt, igazi esztéta-lélek volt: gondolkozásán és írásán teljes életében meglátszott, hogy a szép szeretetében, az irodalmi ízlésben olyan mesterei voltak már gyermekkorától fogva, mint Arany János, meg Pákh Albert, a kikkel nagyműveltségű családja meghitt baráti viszonyban állt és maga atyja, *Kenessey Albert*, ministeri tanácsos, az országszerte elismert hajózásügyi szaktekintély, kinek sokoldalú irodalmi érzékéről a régi «Vasárnapi Ujság» hasábjain megjelent tartalmas és kedves közleményei is megannyi tanúság.

Utódja, Nagy Károly (szül. 1868-ban, a háromszéki Kisborosnyón) egy másik nagyon értékes ősi magyar nemzetrétegnek: az évezredes viharokban és életküzdelmekben edzett tettűlelkű székelységnek a szülötte. Tipikus gyermeke annak az érdekes és erős fajnak, mely, lábát keményen megvetve bérczei és rónái ősi rögén, az élet magasabbrendű érdekei és értékei iránt sem maradt érzéketlen s a reformáczió és különösen a nagy Bethlen Gábor kollégium ala-

KENESSEY BÉLA,
az erdélyi ref. egyházkerület elhúnyt püspöke.

pítása óta mindmáig szakadatlan rajokban termelt, kitünő gazdák, talpraesett iparosok és vállalkozók, technikai genialitások mellett, elsőrangú szellemi kulturmunkásokat is hazának és egyháznak. Tudósok, államférfiak, költők és püspökök nőttek föl a csontos, barna arczú székely fiúk közül a sovány kollégiumi czipón s statisztikailag ki van mutatva (egy az Akadémia könyvtári olvasótermében látható grafikonon), hogy a Magyar Tudományos Akadémiának, Veszprém és Komárom vármegyék mellett Háromszék szolgáltatta — népsűrűségi arányban — a legtöbb tagot. Ilyen igazi székely stílusú ívben emelkedett föl a Nagy Károly pályája is.

Közbecsülés és közbizalom emelte most vezéri polczára. Egyházkerülete tömör táborban, mint egy ember állott mögötte és őt épen úgy megtisztelte az egyhangú választásnak nagyon ritka kitüntetésével, mint tíz évvel azelőtt elődjét, Kenesseyt — a miben a nagy időkhöz szabott magasztos testvéri egyetértés mellett az a nyugodt bizonyosság jutott szép kifejezésre, hogy az egyházkerületet ért nagy veszteség az ő személyében teljes értékű pótlást kapott.

A KÓPÉ.

Regény. (Folytatás.)

Irta Arnold Bennett. — Fordította Németné Langheim Irma.

II.

Másnap reggel öt óra 20 perczkor a napsütötte Ir tenger hullámain ringott Denry mentőcsónakja. A jármű legénysége a bólogató szakállas fejből, három közönséges angol hajóslegényből és egy olyan norvég legényből állott, a ki két szótagot beszélt angolul és két másikból, a kik tanulmányaik különös hiányossága folytán nem tudtak egy kukkot sem máskép, mint norvégul.

Szorosan a hegyfok alatt, közel a partvidék kinyúló földnyelvéhez nyugalmasan pihent a Hjalmar roncsa. Mintha a Hjalmar, mint egy kidült kocsiló, kifáradva a hosszú küzködésben, lefeküdt volna és így szólt volna a viharhoz: «Most pedig miattam már tombolhatsz, a hogyan akarsz».

— Azt hiszem, — mondta a tiszteletreméltó fej — kényelmesen kiérhetünk húsz percz alatt, hacsak nem nagyon erős az ár kelet felől. A másik úton ugyanannyi idő alatt visszatérhetünk.

Simon kétségtelenül igen kényelmesen jutott idáig. De hát ő volt a kapitány. Az evezősök azonban verejtékükön vették észre, milyen nagy és nehéz a csónak.

— Evezzünk egészen oda? — kérdezte Simon, a roncsokra mutatva.

A csónak belsejéből egy sápadt arcz merült fel és elhaló, könyörgő hangon mondta:

— Ne, nem, menjünk csak vissza — és újra eltűnt.

Denry még sohasem hagyta el az öblöt. Nagy mester lehetett a hajókázásban butorszállító kocsikon, a bursleyi kanális hullámvert tükrén, de a nyílt tengerre nem volt való. E perczben képes lett volna odaajándékozni a mentőcsónakot és egész többi vagyonát is, ha vasúttal térhetett volna vissza. Éppen elvesztette már minden reményét, hogy szülőföldjét viszontláthassa, mikor odaütődtek a parthoz. A mint kiszállt, újból kedvező reményeket táplált lelkében. És háromnegyed hatra járt az idő.

Az első posta, a mely fél nyolczkor érkezett, barna csomagot hozott a számára. «A gyűrű!» gondolta, nagy megrőkönyödéssel. De a csomag olyan terjedelmes, hosszúkás dobozt tartalmazott, a mibe száz gyűrű is elfért volna. Kibontotta és félíves levélpapiroson a következő szavakat találta:

«Hálásan gondolok a szép napokra, melyeket társaságában eltölthettem. Remélem, ízleni fog a küldeményem.» *Nelly.*

Meg volt hatva. Ruth kemény, számító és költekező, fiatal és kedves társnője viszont hálásnak és rokonszenvesnek mutatkozott. Igazán meg volt hatva. Azt hitte már, hogy minden emberi érzés kihalt belőle, de nem így volt. — A csomag csokoládét tartalmazott és orra azonnal megérezte, hogy a csokoládé czitromba volt áztatva, — ez volt az a meglepő és kellemes összetétel, a mit előző nap Nelly fedezett fel véletlenül a kikötő büffféjében. A kis lány, úgy látszik, a tegnapi délután nagy részét a küldemény elkészítésével töltötte el és még az úton postára is adta a dobozt. Titokzatos és elragadó kis nőszemély. Legutolsó benyomásai után Denry azt hitte, hogy képtelen lesz valaha is enni, de nem így volt. A czitrom valami különösen üdítő, étvágygerjesztő, megnyugtató hatást adott a csokoládénak. Még étvágygyal is fogyasztotta. Azután be sem várva a kilencz órai reggelit, elrohant és beszólt egy zugnyomdászhoz, a kit előző este, vasúthoz menet, fedezett fel. Ruth azt mondta volna: «Nincs táplálóbb a csokoládénál».

III.

Tíz órakor két norvég hajóslegény, a ki csak mosolylyal tudott a feléje zúduló kérdésekre megfelelni, a következő röpívet osztogatta a tengerparton:

A Hjalmar roncsai.

A llaududnóiak hőstette.

Tizenegy órától kezdve, minden órában, 12, 2, 3, 4, 5 és 6 órakor. Ugyanaz a mentőcsónak, (jótállással), a mely megmentette a

Hjalmar

legénységét

elhagyja a partot és a roncsokhoz evez.

Legénysége: Edwards Simon, a legöregebb llaududnói hajós és a megmentett hajószemélyzet legényei, született norvégek (jótállással).

Az utazás ára, — kívánatra a parafa-mentőövek és mentőkötelek használatával együtt 2 sh. 6 d.

Ritka alkalom!

U. i. A mentőcsónak legénységének hősiességét a herczegség és a környékbeli sajtó czikkeiben méltatta. Machin E. H.

Tizenegy órakor mohó tömeg szorongott a kikötőnek abban a részében, a melyet Simon néhány deszka- és szikladarab segítségével a mentőcsónak kikötőhídjának berendezett. Egyik legénye, feltűrt nadrággal, térdig vízben állt és a deszkahídon át kisérte az utasokat, a kiket Simon bizalomgerjesztő szakálla várt a csónak fedélzetén. Az evezősök tengerészsapkát viseltek és életmentésre szolgáló kötelekkel voltak felszerelve, a mely kényelem a mentőövekkel együtt a vállalkozó szellemű utasoknak is rendelkezésükre állt. A kormányra papirlap volt ragasztva. A jármű tizennégy utas befogadására engedélyeztetett. Több, mint negyven ember óhajtott részt venni az első utazáson.

— Nincs több hely! — visította élesen, teljes komolyságával Simon. A vízben gázoló legény beszállott és a csónak tovasiklott.

— Kérem, tessék jegyet váltani! — sivította újra Simon.

Egy fontot és tizenöt shillinget szedett össze és helyezett biztonságba nagy hidegvérrel kék nadrágjának jobboldali zsebébe.

A deszkahíd közelében előkelő, hanyag nemtörődömséggel állott egy ifjú, a kinek arcza azt látszott kifejezni: «Kérem, ne gondolják, hogy a legkisebb érdekem is van e dologban.» Ez az ifjú szüntelenül, míg csak el nem tűnt a csónak a Kis Szilfa mögött, a tengerre bámult. Ezután néhányszor fel és alá sétált a homokban, a vitorlások között. Bizonyos idő mulva pedig újra a tengernek szentelte egész figyelmét. A mentőcsónak újra feltűnt a láthatáron, nagyobb és nagyobb lett és végre visszatért oda, a honnan kiindult. Most Simon szállt ki elsőnek, kékre és vörösre festett apró bádogdobozt zörgetett:

— A mentőcsónak-alapra! — kiáltotta méltóságteljesen.

Minden kiszálló utas dobott bele néhány pénzdarabot.

További öt percz alatt a csónak újból megtelt és Simon újabb tizennégy fél koronát vágott zsebre.

A fiatal ember ott fent a parton, halkan mormogta:

«Több, mint három font. Meg vagyok mentve!»

Ebéd idejére visszament a Szt. Asaph-útra, de semmit sem tudott enni. Csak egyre ezt ismételgette magában: «Meg vagyok mentve!»

A délutáni órákban a versengés a mentőcsónakban a helyekért még erősebb volt és mind

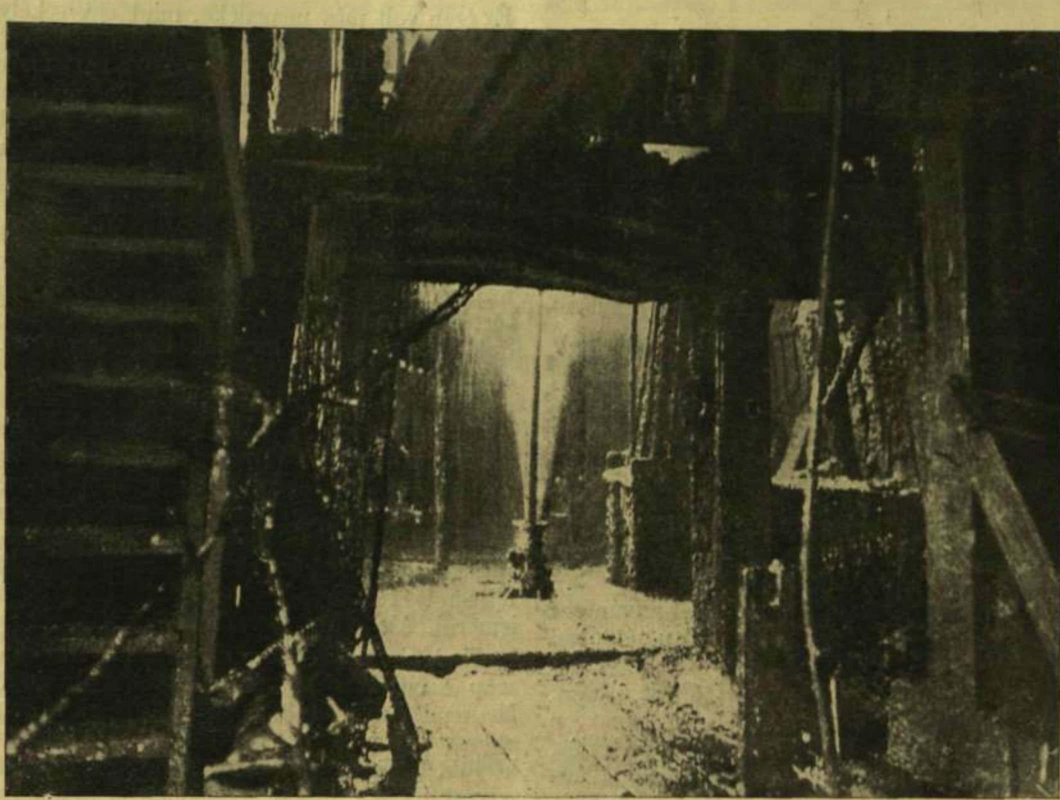

EGY ÚJ NAFTAFORRÁS ERUPCZIÓJA BORISLAWBAN.

veszedelmesebbé vált. Denry járműve természetesen nem volt az egyetlen, a mely kivitte az embereket a roncs megtekintéséhez. A csónakok hirtelen tuczatszámra adták magukat erre az üzletre, mert a tenger a nagy vihar óta először volt egészen veszélytelen. De a többi csónak csak azokat szállíthatta, a kik a mentőcsónakról lemaradtak. A mentőcsónak és a norvégek szavatolt azonossága (a norvégeké, a kik a kérdésekre csak értelmetlen feleleteket adtak) és maga Simon; a tengerészsapkák, a mentőövek és kötelek, még a gyűjtés is a mentőcsónakalapra az utazás végeztével: mind e tények vonzóerővé egyesültek, a melynek Llaududno nem birt ellentállni.

A gyűjtés körül sajátságos válság keletkezett. A gyűjtő doboz színültig megtelt. A kulcsa az alap helyi titkáránál volt. A dobozt külön küldöttel kellett a titkárhoz küldeni, hogy kinyissa és kiürítse, addig pedig Simon a saját tengerészsapkáját használta pénzgyűjtésre. Ez a kis kellemetlenség is nagy hatást tett. Estére Denry tizenkét fontot és némi aprópénzt vett át Simontól. Az aprópénzt bőkezűen a hősi legénységnek juttatta, a kik különben is bőséges borravalót kaptak. Az esti postával, a mint azt előre látta, megérkezett Ruth gyűrűje. Éppen be akarta már dobni a tengerbe, mikor meggondolta és zsebre vágta. Még mindig el akarta magával hitetni, hogy Ruth tönkretette az életét; de

A HONNAN A TENGERALATTJÁRÓKAT BENZINNEL TÁPLÁLJÁK. — A borislawi nafta-vidék fúrótornyai.

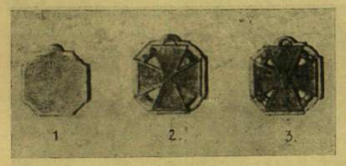

A KÁROLY CSAPATKERESZTEK KÉSZÍTÉSE.
(A vaslemezből kivágott kereszt három első stádiuma.)

ez nem sikerült. A tizenkét font, nagyobbrészt ezüstben, túlságosan súlyosan nyomta a zsebét.

IV.

Azután elérkezett a nagy nap, a mikor először hallotta, hogy valaki azt mondja a háta mögött:

— Ez a mentőcsónak gazdája!

Vagy rövidebben: ez «ő». A mi nyilván azt jelentette, hogy «ő» alatt egész Llaududnóban csak egy embert érthettek.

Egy ideig nagy önhittséggel járkált az utczán. De az önhittség hamar elmúlt és mihamar ép oly könnyen viselte hírességét, mint a galléríját.

A mentőcsónak-kirándulás a Hjalmarhoz Llaududno napi életéhez kezdett tartozni. A hajó nevének kiejtése bizonyos ideig zavarokat okozott. Némelyek azt állították, «j»-vel kell ejteni, «h» nélkül, mások meg az ellenkezőjét. Végre mind a két kezdőbetűt elhagyták, majd a végsőket is — de hiszen a végsőkkel soha senki sem törődött! A tréfások egyik mulatsága volt «Jukerwan»-nak nevezni a roncsot. A név e végleges meghatározása annak a jele volt, hogy a Llaududno élvezet-hajhászói végérvényesen megkedvelték a mentőcsónak-kirándulásokat. Denry gyáva félelme, hogy a közönség szeszélye, mely pénzt varázsolt a zsebébe, nem tarthat sokáig, teljesen alaptalannak bizonyult. És Denry egyetlen óhaja most már csak azt sóhajtotta: bár ment volna a «Hjalmar» egy hónappal előbb tönkre! Kiszámította, hogy a hajótörés késlekedése neki körülbelül négyszáz font veszteséget okozott. Ha ugyanis a szerencsétlenség már július elején történt volna augusztus eleje helyett, és ha ő akkor jelen lett volna. Mert, ha negyven Hjalmar járt volna szerencsétlenül és mind a negyvennek személyzetét negyven különböző mentőcsónak mentette volna meg és Denry megvette volna mind a negyven mentőcsónakot, akkor is mind megtelt volna!

Rendszeres bevételei továbbra is a legnagyobb mértékben kielégítők és megnyugtatók voltak. A dolog majdnem csodának tűnt. Úgy látszott, semmi sem tarthatta vissza Llaududno látogatóit attól, hogy mentőcsónakjába helyért harczoljanak és ezt még jócskán meg is fizessék. Megszokták és, a mint látszott, örökre meg is akarták tartani e szokást. Denry félt, hogy az egyhangúság rontja majd az üzletet. Tévedett! Félt, hogy megszokottá válik majd a kirándulás, mert mindenki kirándul. Újból tévedett! Százával érkeztek naponta új vendégek a vasútállomáson és ezeket mind, mintha mágnes vonzotta volna a mentőcsónakához. Szinte úgy tűnt, mintha ezek mind rögtön tudták volna, hogy ha Llaududnóban korrektnek akarnak látszani, legalább egyszer ki kell rándulniok Denry mentőcsónakján.

Így állandóan olyan jövedelmet vágott zsebre, mely minden ábrándját felülmulta. És természetesen gondja volt rá, hogy jövedelmét folyton növelje. Először a délutáni kirándulások árát emelte. Mert délután sokkal nagyobb volt a versengés. Ebből a versengésből nem egyszer veszekedés is lett, illetlen kiszólások hangzottak el és sajnálatos izgalmak keletkeztek. És ezzel időveszteség is járt. Denry tehát az emberiség jótevője volt, mikor délutáni két órán túl három shillingre emelte a viteldíjat. Ez az egyszerű és jótékony elhatározás egész napra kiegyenlítette a versengést és Denryt hetenkint hétnyolcz shillinggel gazdagította.

De az ő elméjének termékenysége a találékonyság terén ezzel még nem merült ki. Egy szép reggel a legelső kirándulók valami Robinson Crusoe-féle alakot vettek észre a roncs közelében elterülő földnyelven. Minden, a mit látszólag a szívtelen sors hagyott neki, egy háromlábon álló masina és néhány fekete csomag volt. És nem volt más menedéke, mint egy sekélyes barlang. A szegény legény egészen tisztességesen volt öltözve. Simon a meredek part mellett kormányozta el hajóját és mikor Robinson Crusoe előtt elhajózott, az fejét kendő alá dugta, mintha szégyelné magát vagy megbolondult volna és azt hinné, hogy struczmadár lett. De később láthatólag meggondolta magát és újból bátran felütötte fejét. A csónak tizenkét lábnyira siklott el a gépe előtt. Azután a jármű megfordult és a kikötő felé tartott. És ugyanaz történt minden egyes kiránduláson. A kirándulók magányában hagyták Robinson Crusoet a földnyelven.

Másnap reggel új fényképész-üzlet húzta fel kirakata redőnyeit. Ablakjainak felső része hirdetésekkel volt teleragasztva. Az alsó részén pedig tizenkét különböző nagyságú fénykép mutatta egész szélességében a mentőcsónakot. Festői csoportokban több, mint száz tengerészsapkákkal, parafaövekkel és mentőkötelekkel felszerelt fürdővendég képmását lehetett felismerni. Alattuk a következő hirdetés állt:

«Ezek a remek, állandóan készülő fénykép k szép kivitelben két shillingért itt kaphatók. Megrendelések sürgősen elkészíttettnek és szükség esetén postán is elküldetnek. Tisztelettel kérjük, hogy az árat a megrendelésnél lefizetni szíveskedjenek, mert másképp megrendelések el nem fogadtatnak.»

A kiránduláson résztvett vendégek közül kevesen tudtak ellentállni annak a csábításnak, a melyet saját képmásuk gyakorolt rájuk. Valódi mentőcsónakban ültek, a melynek legénysége valódi hősökből és norvégekből állt és a jármű valódi hullámokon ringatódzott! A kirakatot egész nap a kíváncsiak tömege tartotta megszállva, az emberek látni akarták, ki volt a mentőcsónakban, kinek a fényképe sikerült, ki volt egyszerűen madárijesztő. Az első nap a megrendelések összege a tizenőt fontot is meghaladta, mert nem mindenki elégedett meg egyetlen fényképpel. Az ujdonság vonzóereje varázslatos volt és mindennap megújult. «Menjünk, nézzük meg a mentőcsónak fényképeit!» mondták, ha nem tudtak egyebet kezdeni. Némelyek, a kik nem voltak jól eltalálva, újból kirándultak és ez alkalomra megfelelő ruhát öltöttek és külön a helyzethez méltó arczot is vágtak. Az Ashby de la Zouch-i polgármester kétszáz olyan fényképet rendelt, a melynek ő volt a központjában. A képeket újévi üdvözletekre szánta. Sötét vagy nedves napokon — a mikor lehetetlen vagy ki nem elégítő volt a fényképezés — Llaududno valaminek a hiányát érezte. Itt kell megemlítenünk, hogy zord időjárás nem igen befolyásolta Denry bevételét. Lehet-e elképzelni mentőcsónakot, a melyet eső vagy szélvihar akadályoz a munkájában! Hiszen voltak kátrányos ponyvák ... Ha az ár erős és ellentétes irányú volt, a férfi-utasoknak minden külön díjazás nélkül megengedték, hogy a matrózoknak segítsenek, bár természetesen mindég juttattak valamit a hivatásos legénységnek.

Denry a fényképészszel az egész ügyet oly egyszerűen rendezte, hogy gyermek is eligazodhatott rajta. A fényképész minden eladott fénykép után hat pennyt fizetett neki. Ez volt Denry egyetlen összeköttetése a fényképészszel. A hat pennyk hetenkint több mint tizenkét fontra rúgtak. Költségeket nem kímélve, Denry újból lenyomatta a Stradfordshire Signalban megjelent czikkét, a melyben a hajótörés éjszakáját írta le és a mentőcsónaknak és személyzetének fényképével együtt minden egyes ügyfelének odaajándékozott egy-egy példányt.

V.

Nemsokára Llaududnót egy forgalomba került titokzatos «Gyógycsokoládé» hozta izgalomba. Az árúczikket első ízben egy kis csónakról osztogatták, a mely a Robinson Crusoe földnyelvéről közeledett a mentőcsónakhoz. A mentőcsónak utasai ugyanis nem ritkán kellemetlen és gyakran éppen nyomasztó érzéseket észleltek különösen a gyomruk tájékán, olyanokat, a mik egy ízben Denryt is nyugtalanították. Ezért ő nagyon is velük érzett. A «Gyógycsokoládé» pedig arra volt jó, hogy enyhítse e tüneteket, mert kellemes ízűvé tette a szájukat. Egyike volt a legkellemesebb gyógyszereknek, a mit emberi elme valaha feltalált. Úgy ízlett, mint a csokoládé, de át volt itatva valami kellemes czitromízzel — és ez az íz hatott olyan kellemesen a gyomorra. Mintha így szólt volna az élvezőjéhez: «Mégis csak szép az élet!» A szer hat pennys csomagokba volt osztva és előírással volt ellátva; elő volt írva, hogy egyszerre csak keveset szabad belőle a szájba venni és nem szabad összeharapni, hanem szépen időt kell hagyni, hogy feloldódjék. Később a gyógycsokoládét már a mentőcsónakon árulták és megjegyezték az előírásban azt is, hogy a ki fogyaszt belőle, mielőtt a hullámokra indul, annak gyomrát semmi hullámzás sem fogja megzavarni. És csakugyan sok utasnak, a ki követte az előírást, nem történt semmi baja és ezek ehhez méltóan büszkék is voltak és kellőképen értesítették a világot az új vívmányról. Ezek után már mindenfelé kezdték árulni a gyógycsokoládét. A fiatalság vásárolta, mert megszerette és egész figyelmen kívül hagyták a túlfogyasztás és összeharapdálás ellen irányuló előírásokat. A gyógycsokoládé úgy, mint valami népszerű dal refrénje elterjedt még a többi fürdőhelyekre is. Árulták Morecambtól Barmouthig, sőt a Man-szigetre és Angleseybe járó gőzhajók összes kikötőhelyein is. Semmi sem lepte meg annyira Denryt, minthogy a gyógycsokoládét annyira felkapták.

(Folytatása következik.)

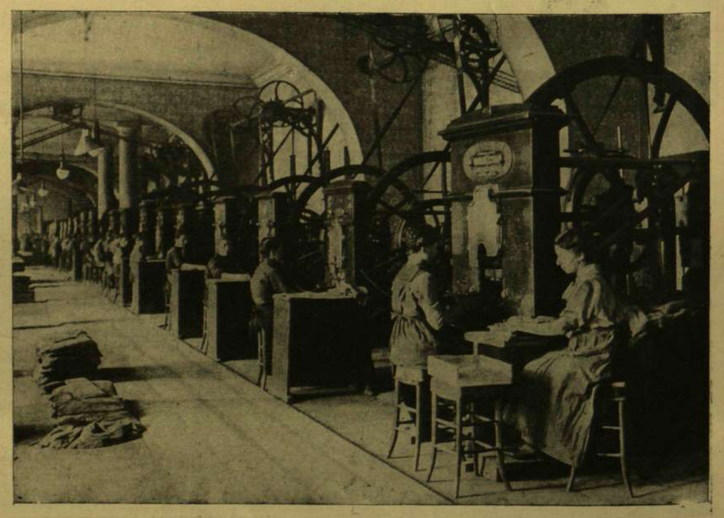

A KÁROLY CSAPATKERESZTEK KÉSZÍTÉSE.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Holnap. *Bónyi Adorján* fiatal író, de a lapokban már jó pár éve gyakran találkozunk a nevével. Most van először alkalmunk, hogy érdemlegesebben foglalkozzunk vele: regénye jelent meg *Holnap* czímmel. A regény egy vidéki gazdag magyar úri fiatalemberről szól, a kire keserű, pesszimisztikus szerelmi filozófiát hagyott öngyilkos bátyja s a ki aztán két lány között ingadozik, az egyikről az utolsó pillanatban kiderül, hogy mást szeret, a másik pedig, a kit igazán szeretett, a végin mégis elárulja, hogy szereti és az övé is lesz. A regény alaprajzában vannak jó vonások s az író frissen, szinesen, helyenkint szépen tud elbeszélni, de mindig úgy érezzük, mintha túlságos könnyen venné a dolgát, megpendít fontos és hálás motivumokat, a melyekből lehetett volna jó regényt fejleszteni s aztán elejti, sablonokon fűzi tovább a történet fordulatait, alakjainak megrajzolásával alig törődik s olcsó szentimentalizmusban oldja fel az egész történetet. Kétségkivül tehetséges ember, de nem gondozza eléggé a tehetségét s túlalacsonyra szabja írói ambicióját, mikor beéri a legkönnyebb fajta szórakoztatásra való pályázással. Bajosan várhatja, hogy komolyan vegyék, a ki maga is olyan kevéssé veszi magát komolyan.

Strindberg vallomásai. Rousseau óta nincs író, a ki olyan leplezetlen, nyers és minden kimélet nélküli őszintességgel vallott volna önmagáról, életéről, szenvedéseiről és tévelygéseiről, mint Strindberg. Egy rettentő emberi drámát tár fel előttünk oly nyiltan, mintha nyitott ablakon át néztünk volna be életébe, a házassága történetébe és nyomról nyomra figyelhettük volna azokat a vívódásokat, gyötrelmeket, gyilkos harczokat, melyek a férfi és nő között lefolytak. A férfi, maga Strindberg, izgatott, tépelődő, érzékeny és érzéki, mindig a saját vágyai ellen küzdő s a küzdelemben mindig vesztes lélek, ideges, kapkodó, kételkedő, önző, a ki a nőt úgy szeretné, hogy olvadjon teljesen bele, áldozza fel neki teljesen egész lényét, — a nő nem kevésbbé beteg idegzetű hiszterika, tele romlottsággal és beteges hajlamok csiráival, képtelen a teljes asszonyi odaadásra. Kettejük között a házasság folytonos kínlódás, dühös, pihenésre nem jutó marakodás, a mely megemészti őket és aláássa erkölcsi valójukat, az első pillanattól kezdve egy szüntelen, hasznos, kínos szakítás, a míg végre eljutnak a válópör megnyugvásáig. Félelmetes, kegyetlen és roppant izgató könyv Strindberg vallomásainak könyve, megkínozza az olvasót is, mint valami gyötrelmes álom és mégis érdekli, izgatja, magához vonja, mint maga az élet minden szenvedésével és nyomorúságával. Rendkivüli erővel van megírva, olyan ideges belső feszültséggel, a mely átragad az olvasóra és olyanná teszi az olvasást, mint valami hatalmas élmény. Inkább emberi dokumentum, mint tulajdonképeni irodalom s olyan mélységeit és szakadékait, olyan komplikáczióit mutatja meg az életnek, a melyek láttára még sokáig borzong a lelkünk. A nálunk még mindig kevéssé ismert svéd író vallomásainak első kötetét *Egy lélek fejlődése* czímmel most adta ki igen jó magyar fordításban *Mikes Lajos*.

Orosz írók. Két orosz író elbeszélései jelentek meg most új magyar fordításban. Az egyik *Turgenjev* nálunk még eddig nem ismert, elragadó szépségű hosszabb novellája, az *Aszja*, melyet *Trócsányi Zoltán* fordított magyarra s a mely az Olcsó Könyvtárban, a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg. Turgenjev mély, zengő lirája kevés művében érvényesül olyan teljességgel és olyan szomorú harmóniával: a novella olyan mint a bánatos szláv zene, melyben felolvad a lélek teljessége és édes melancholiával tölti el hallgatóját. A másik orosz író nálunk kevésbbé ismert név, de a nagy írók nemzedéke után következettek közt a legjobbak egyike: *Korolenko Vladimir* két novellája jelent meg most magyarul a *Makár álma* és *Zúg az erdő* czíműek, mind a kettő jellemzetesen orosz munka, friss látású realizmussal rajzolja meg az orosz vidéki élet érdekes képeit és alakjait. Korolenko novelláit *Tomcsányi János* fordította s *Radó Antal* kitünő vállalata, a Magyar Könyvtár adta ki. (Ára 80 fillér). Mivel a két füzetet az is megkülönbözteti, hogy a fordítások az orosz eredetiből készültek és gondosságukkal, jó magyarságukkal is kiválnak.

A «Jó Pajtás», *Benedek* Elek képes gyermeklapja márczius 3-iki számába *Feleki Sándor* és *Kelemen Andor* írt verset, *Váradi Antal* Zrinyiről a költőről mond el érdekes dolgokat, *Benedek* Elek folytatja *Rókáné komámasszony* budapesti utazásának mulatságos történetét, *Garay Ákos* szép képet rajzolt, *Sztrokay Kálmán* az időjárásról szól. A *kis krónika* rovat, a «Jó egészség kis kátéja», tarka mese, s a rejtvények és szerkesztői izenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. *A Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára egész évre 16 korona, fél évre 8 korona, negyed évre 4 korona, egyes szám ára 32 fillér. Mutatványszámot kivánatra küld a kiadóhivatal. IV. ker. Egyetem-utcza 4.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Február 21. Az oroszok elleni hadműveletek során a németek bevonultak Esztlandba és elfoglalták Lealyt. A rigai tengerből mentén elérték Peringelt és Lemsott, az utóbbit rövid küzdelem után. Wendenen túlhaladtak és Wolmar előtt állanak. Dünaburg és Pinszk között kelet felé nyomulnak elő. Linsingen hadcsoportja is folytatja az előnyomulást, vasuti és csomópontokat szállott meg, Rovnót megtisztította az ellenségtől, rengeteg zsákmányt ejtve. A nyugati harcztéren Flandriában tüzérségi és aknaharczok. Az Argonneokban a németek sikeres előretörést hajtottak végre. A lotharingiai fronton fokozódott a harczi tevékenység. Erős franczia osztagok támadását a Manzellenél, Reckicourtnál és Manecourtnál fekvő német állások ellen visszaverték. Az olasz harcztéren az asiagói fensikon és a Brentától keletre tüzérségi harczok.

Február 22. A németek Esztlandban elfoglalták Hapsalt. Az első észt ezred német parancsnokság alá helyezkedett. Livlandban Romeburgon, Wolmaron és Spandaun át előrenyomultak s benyomultak Rjezvczába s innen Ljnzynig nyomultak előre. Minszket megszállották. Az ukrán szabadságharczot támogatva előhaladtak s Novograd—Volinszkban összeköttetésbe léptek ukrán osztagokkal. A nyugati harcztéren csak kisebb harczok.

Február 23. Esztlandban a németek tovább nyomulnak előre kelet felé. Livlandban megszállották Walkot. Ukrániában elérték Dubnót. A többi harcztereken nincs esemény.

Február 24. A németek Esztlandban Revalhoz közelednek. Kisebb osztagaik Ostrovig hatoltak előre ott az ellenség ellenállását megtörték. Minszkből kiindulva megszállták Borissavot. Ukránia felszabadító harczának segítéseül német csapatok bevonultak Iskovstba. Egy Sepietvoka állomásra befutó nagyorosz csapatokkal megtelt vonat legénységét lefegyverezték. A nyugati harcztéren főkép felderítő. Az olasz harcztéren a Brentától keletre meghiusult az olaszok egy meglepetésszerű támadása.

Február 25. A németek megszállták, Revalt. Egy észt zászlóalj. ott német parancsnokság alá

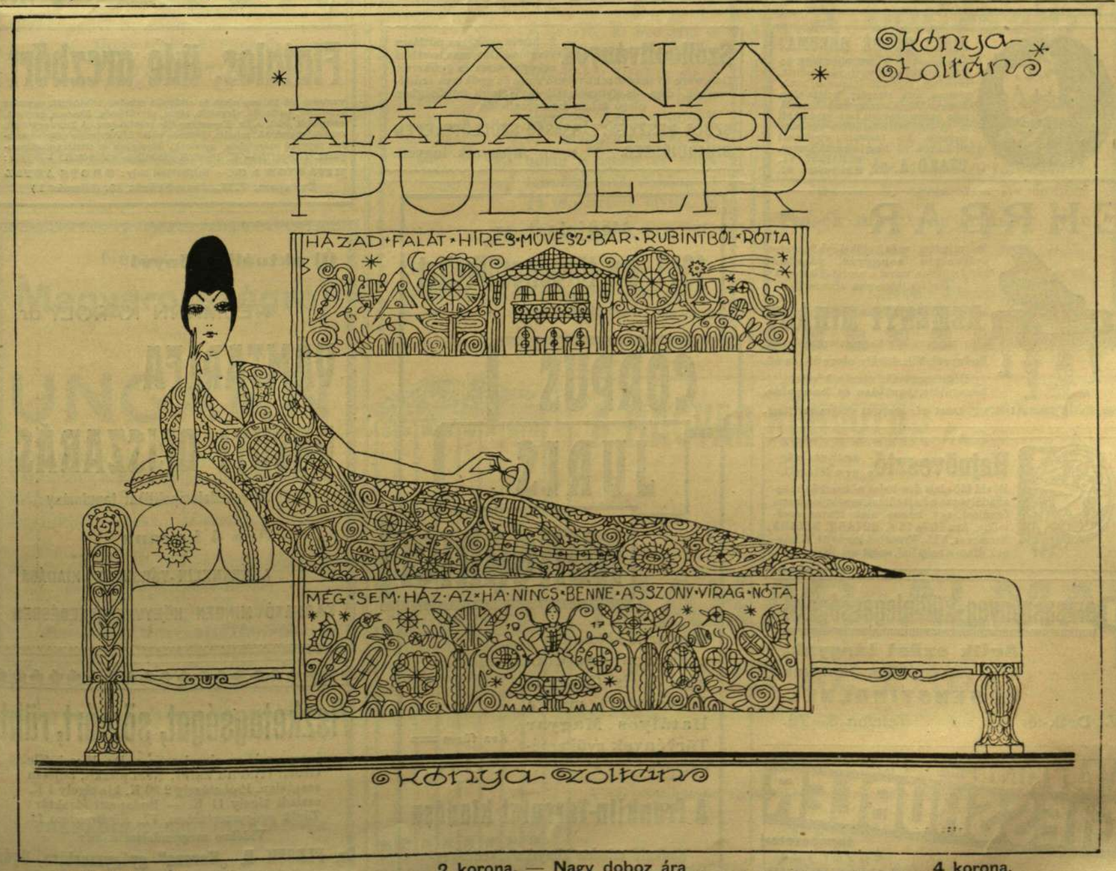

Próbadoboz ára 2 korona. — Nagy doboz ára 4 korona.

helyezkedett. Dorpatot is elfoglalták. Rovnóban az orosz «külön hadsereg» teljes vezérkara a németek fogságába jutott. A főparancsnok megszökött. Német előcsapatok elérték Sitomirt és ott összeköttetést létesitettek ukrán csapatokkal. A nyugoti harcztéren tüzérségi és aknaharczok. Az olasz harcztéren a Piave mentén a tüzérségi tevékenység élénk volt.

Február 26. A Reval felé irányitott német csapatok küzdelem után elfoglalták az erődöt. Livlandban bevonulásuk alkalmával számos város lobogódiszt öltött. Pleskauból (Pskgv) délre a németek erős ellenállásra bukkantak, az ellenséget megverték, a várost elfoglalták. Az Ukrániában a Pripat mentén előnyomuló német osztagokkal ellenséges erők Kolenkovicinél szembeszálltak, a németek megverték őket s a várost és vasuti állomást rohammal elfoglalták. Linsingen csapatai néhány nap alatt nagy erőfeszítések és nélkülözések közt 300 kilométer utat tettek meg. Ukrán csapatokkal egyetemben az ország nagy részét megszabadították a fosztogató bandáktól. Az ukrán kormány az ellenségtől megtisztitott területen helyreállította a nyugalmat és rendet. A nyugati harcztéren nincs ujság. Az olasz harcztéren a Brentától nyugatra meghiusult az olaszok egy támadása.

Február 27. A németek Dorpattól északra két visszavonuló orosz ezredet elfogtak. Ukrainában egy Karaszthysevnél velük szembeszállt orosz zászlóaljat szétszórtak. Sitomirtól délre Berdiczevig nyomultak elő. Kremenczében (Dubnótól délre) elfogták egy főparancsnokság és egy hadosztály törzskarát. A nyugati harcztéren Flandriában tüzérségi tevékenység. Az olasz harcztéren a Brenta és az Etsch közt tüzérharcz.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: GERGELY LAJOS, a radnótfáji református egyházközség lelkésze, a marostordamegyei tankerületi tanítótestület tiszteletbeli tagja, a Kemény Zsigmond társaság tagja, 84 éves korában, Radnótfáján. — WESSELY FERENCZ, nyug. tüzérezredes, a harmadosztályú vaskoronarend tulajdonosa, a Ferencz József-rend lovagja, és az első osztályú katonai érdemkereszt tulajdonosa, stb. 79 éves korában, Budapesten. — Szitányi dr. SZITÁNYI ÖDÖN, miniszteri tanácsos, a Hazai bank részvénytársaság vezérigazgatója, 63 éves korában, Budapesten. — ÉGLY MIHÁLY, Nagybánya város főjegyzője, s a Nagybánya czímű lap szerkesztője. — FODOR JÓZSEF, fővárosi elemi iskolai igazgató, a pesti luteránus magyar egyház hitoktatója, 49 éves korában, Budapesten. — TRAXLER KÁROLY, gazdasági akadémiai főkertész, népfölkelő-fhadnagy, a harcztéren szerzett betegségében, Budapesten. — ifjabb SEJTÉNYI GYÖRGY, cs. és kir. 15-ös huszárfőhadnagy, a katonai érdemkereszt, az ezüst és bronz Signum Laudis és a Károly csapatkereszt tulajdonosa, a harcztéren szerzett betegségében, 26 éves korában, Nyiregyházán. — Dr. KOLIVKO SÁNDOR, udvari tanácsos, a bécsi egyetemen a törvényszéki orvostan tanára, Bécsben. — Ebecki BLASKOVIC ELEMÉR, nógrádmegyei földbirtokos, 53 éves korában, Budapesten. — SZONGOTT VILMOS, törvényszéki biró, 59 éves korában, Beszterczén. — SIKRAY SAMU, hirdetési irodatulajdonos, 67 éves korában, Budapesten.

Tótprónai és blatniczai PRÓNAY JÓZSEFNÉ, szül. Crony Chanel Tomasine grófnő, 52 éves korában. Romhányban. — Özv. MEITZ ÁGOSTONNÉ, szül. Klein Anna Magyaróvárott. — HEVESI SÁNDORNÉ, szül. Willheim Helén, Hevesi Sándor máv. főellenőr neje, Budapesten. — Dr. MIKES LAJOSNÉ, szül. Szász Piroska az ismert nevű költőnő Marosvásárhelyen. — MELEG IMRÉNÉ, 55 éves korában, Budapesten. — SZUNYOGH LORÁNTNÉ, Budapesten. — Özv. POTÁSSY JÁNOSNÉ, szül. Nuber Ida, 55 éves korában, Eperjesen. — SÜMEGH JÁNOSNÉ, szül. Irmler Margit, 39 éves korában, Selmeczbányán. — CSILLAY ILONA, Hajduhadházán.

SAKKJÁTÉK.

3092. számú feladvány Hollstein R.-től!, Berlin.

SÖTÉT.

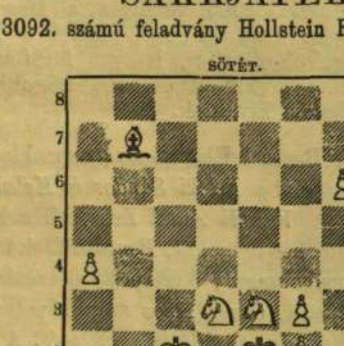

a b c d e f g h

VILÁGOS.

Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

A 3087. sz. feladvány megfejtése Krejcsik J.-től, Bécs

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a. Sötét.*
1. Be5—d5	Kc4×d5	1. — — — —	Fa7×b8
2. Fc2—b3 † stb.		2. Bd5—d4 †! stb.	

A 3088. sz. feladvány megfejtése Marin V.-től.

1. Fb5—d7	Fa2×e6	1. — — — —	Bd6×e6
2. Vb8—b3! stb.		2. Vb8×e5 stb.	
1. — — — —	Hd8×e6	1. — — — —	Bd6×d7
2. Vb8—f8 † stb.		2. Vb8×e5 stb.	
1. — — — —	Kf3—e2	1. — — — —	t. sz.
2. Be6×e5 † stb.		2. Be6—f6 † stb.	

Helyesen fejtették meg: A *«Budapesti Sakk-kör» (Budapest).* — Hoffbauer Antal *(Lipótvár).* — Kintzig Róbert *(Fakert).* — Székely Jenő *(Győr).* — Bácsi Péter *(Budapest).* — Takács Péter *(Szeged).* — Gróf Luzenberger Artur *(Budapest).*

Szerkesztői üzenetek.

Az élet. Lordino. Érvek. Csakugyan csinos dolgok, különösen az utóbbi kettő. Szeretnők látni a szerzőnek egyéb dolgait is, mielőtt közlésükről döntenénk.

Őszi románcz. Nincs muzsikája a verseinek és igazi mondanivaló sincs bennük.

Ukránia. Szép, hogy Ukrániáról szóló multkori czikkünk óda írására lelkesítette, de még szebb volna, ha a versben más is volna, mint puffogó frázisok.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 4-dik számában megjelent képtalány megfejtése: *Fogolytábor.*

Felelős szerkesztő: **Hoitsy Pál.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegye-utcza 11.
Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utcza 4.

NINCS TÖBBÉ RHEUMA! ha megrendeli a **JUNÓSZESZ és JUNOKENOCS** törvényesen védett, orvosilag kipróbált háziszert, mely rheuma, csúz, köszvény, ischias ellen biztosan, bámulatos gyorsan használ, még összezsugorodott tagu egyéneknél is. A legidültebb esetekben egy adag elegendő. Ára használati utasítással 10 korona. — Nagy adag 15 korona. **CZAKÓ A.-né,** BUDAPEST, VI., Király-utcza 90.

EHRBAR

és minden más előkelőbb mestergyártmányu **zongorát, pianinót** legolcsóbban vehet a szolid kiszolgálásáról általánosan elismert

REMÉNYI MIHÁLY

czég zongora- és harmonium telepén, Budapest, VII., Király-utcza 58. és 60.

Régi zongorák, pianinók vétele, becserélése, **javitása és hangolás.**

Megnyiltak a vasutak! ★ **Lehet már zongorát vidékre szállitani.**

Hajnövesztő, amilyen még nem létezett. Rövid idő alatt dus hajat növeszt és megakadályozza a hajhullást, megóvja a korai őszülést, egy hónap alatt fényes eredmény. Ára 10 és 15 K. BOTÁR T. REGINA Budapest, VII., Erzsébet-körút 34. A nőknek dísze a szép haj, azért azt ápolni kell.

Perzsaszőnyeg-különlegességek!

Antik ezüst tárgyak,
nagy választékban kaphatók
ROSENSTINGLNÉL
IV., Deák-tér 4. ★ Telefon 6—76.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER
természetes égvényes SAVANYÚVIZ

Szőllőoltványok 2—3éves gyökeres, pótlásra kiválóan alkalmas, továbbá európai sima és gyökeres, Delaware és más direkt-termő sima és gyökeres szőllővesszők, dísz- és gyümölcsfák a legjobb minőségben olcsó árban beszerezhetők

SZÜCS RESZVÉNYTÁRSASÁG SZŐLLŐTELEPEN BIHARDIÓSZEG. ★ Árjegyzék ingyen.

Megjelent az

1917. évi törvénycikkeket

tartalmazó

CORPUS JURIS HUNGARICI

Kiegészítő kötete úgy a milleniumi nagy **Corpus Juris (Magyar Törvénytár),** mint a **Hatályos Magyar Törvények** gyüjteményeinek. ::

Ára fűzve = **8 K**

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben.

Fiatalos, üde arczbőrt

varázsol elő 10 nap alatt és eltávolit minden teinthibát, ugymint mitesszer, pattanás, sárgafolt, ráncz, orrvörösség, likacsos, hervadt, pettyhüdt bőrt, a **Dr. Kayserling-féle** szépitő-szer. A kura egyszerü, otthon végezhető, minden feltünés nélkül. Befejezése után az arczbőr ragyogó szépségben, gyermeki üdeségben és tisztaságban pompázik. 1 üveg 15·— K. Diszkrét szétküldés utánvéttel. — Gyár: **HIVARYON & Co.** — Szétküldési hely: **GROSS ANTAL Budapest, VIII., József-körút 23. (Félemelet 1.)**

Új aktuális könyv!

NEUMANN KÁROLY dr.

VÁMTARIFA ÉS VASUTI DIJSZABÁS

Kereskedelempolitikai tanulmány

Ára 4 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN

Viszketegséget, sömört, rüht,

leggyorsabban elmulasztja a Dr. Flesch-féle eredeti **«Barna zsir».** Nem piszkit, teljesen szagtalan. Próbatégely 2.30 K, kis tégely 4 K, családi tégely 11 K. — Budapesti főraktár: *Török gyógyszertárban, VI., Király-utcza 12.* Vidékre megrendelési czim: **Dr. FLESCH E. „Korona" gyógyszertára, Győr.**

FOGAK és teljes fogsorok szájpadlás nélkül, a gyökerek eltávolitása fölösleges — Speczialista fog- és szájbetegségekben. —

FOG-tömések, arany fogkoronák és aranyhidak, tartós porcellán- és aranytömések, tiz évi jótállással.

FOG-huzás teljes érzéstelenitéssel; hasznavehetetlen, régi fogsorokat átalakitok. Vidékiek egy nap alatt kielégittetnek. — Mérsékelt árak.

Dr. HEGEDŰS JAKAB fogorvos, egyetemi orvostudor, Első Fővárosi Fogorvosi Intézet, Budapest, VII., Erzsébet-körút 44. sz. I. emelet.

ÓRÁK
kiváló pontossággal szabályozva 10 évi jótállás mellett.
ÉKSZEREK
divatos és izléses kivitelben.
EVŐESZKÖZÖK
ezüst és alpaccaezüstből.
EZÜSTNEMŰEK
és
DISZTÁRGYAK
szigoruan szabott jutányos árakon készpénz és előnyös részletfizetési feltételek mellett beszerezhetők
BRAUSWETTER JÁNOS
CHRONOMETER és MŰÓRÁSNÁL
Alapittatott 1847-ben. **SZEGED.** Számos kitüntetés.
Több ezer elismerő levél. Legujabb díszes nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Gyermekeknek

legbiztosabb szer váltóláz, hideglelés és szamárköhögés ellen a magyar orvosok által 40 arannyal jutalmazott **Rozsnyay világhirü Chinin-czukorkája és Chinin-csokoládéja**

Nem keserü és igy gyermekek szivesen veszik. Milléniumi nagy éremmel kitüntetve és törvényesen védve. A valódi készitmény csomagolópapirosán Rozsnyay M. névaláirása látható. 1 drb ára 12 fill. 25 drb egy dobozban 3 korona.

Kapható minden gyógyszertárban. — Készíti a feltaláló: **Rozsnyay Mátyás gyógysz.** Aradon, Szabadság-tér 8. szám.

Fontos minden háziasszonynak! Marólug házilag való előállitása pár fillérbe kerül és a háziszappanfőzés belőle; hozzá ingyen csatolom: eczet- és kávépótlék-készités (olcsó anyagokból). Magyar vagy német utasitást küld 3 korona 50 fillér beküldése ellenében **KŐKÉNY GYULÁNÉ, Fehértemplom.**

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)
Gyár és főüzlet: **VIII, Baross-u. 85.** A főváros első és legrégibb csipketisztitó, vegytisztitó és kelmefestő gyári intézete.
Fiókok: II. Fő-utcza 27, IV. Eskü-út 6, Kecskeméti-utcza 14, V. Harminczad-utcza 4, VI. Teréz-körút 39, Andrássy-út 16, VIII. József-krt 2. Telefon: Józs. 2—37

Alapitva 1810-ben. **Haltenberger Béla Kassa**
ruhafestés, vegytisztitás, gallértisztitás.
A GYÁR TELJES ÜZEMBEN VAN.
Gyászesetben ruhafestés feketére és egyenruhák tisztitása soronkivül.

OLCSÓ KÖNYVTÁR

Alapitotta **GYULAI PÁL** Szerkeszti **HEINRICH GUSZTÁV**

Egy-egy szám ára **30** fillér.

Új füzet:

1884—1887. szám

TURGENJEV

ASZJA

Orosz eredetiből forditotta
TRÓCSÁNYI ZOLTÁN.

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.
KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN.

Törökök

a címe

Dobay István

könyvének,

mely most jelent meg második kiadásban

A szerző, ki beutazta a török harcteret és a Dardanellákat, élénk és vonzó előadásban számol be ott szerzett tapasztalatairól és sok egyéb érdekes dolgokat is mond el török testvéreinkről. A könyvet 33 illusztráció díszíti.

Ára öt korona.

Kapható «A Társaság» kiadóhivatalában Budapest, IV., Reáltanoda-utca 18. sz. és minden könyvkereskedésben.

Vadászsportot űzők

akár itthon, akár a fronton vannak — figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD"

KÉPES VADÁSZUJSÁG-ot

Állandó melléklete:

„A vadászeb"

czimű egyedüli magyar nyelvü ebtennyésztési szaklap.

Mindkét lap gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész évre 20 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5.— K, egyes szám ára 60 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Egyetem-utcza 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Német könyv

Magyarországról

Czíme:

UNGARN

Land und Volk, Geschichte, Staatsrecht, Verwaltung u. Rechtspflege, Landwirtschaft, Industrie und Handel, Schulwesen, Wissenschaftliches Leben, Literatur, bildende Künste.

Megírásában a legelső rendü írók és tudósok működtek közre:

Berzeviczy Albert, dr. Cholnoky Jenő, dr. Marczali Henrik, dr. Polner Ede, dr. Magyary Géza, dr. Rubinek Gyula, dr. Gratz Gusztáv, dr. Alexander Bernát.

A könyv a német közönség számára készült, de sok tanulsággal olvashatja a művelt magyar közönség németül tudó része is.

Ára 10 korona.

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.

KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN.

Rendelésnél sziveskedjék lapunkra hivatkozni.

A MAGYAR KÖNYVTÁR Szerkeszti RADÓ ANTAL

új füzete:

889—890. szám

KOROLENKO VLADIMIR

MAKÁR ÁLMA

★

ZÚG AZ ERDŐ

Két elbeszélés

Oroszból forditotta TOMCSÁNYI JÁNOS

A mai orosz irodalom egyik legkiválóbb mesterének elragadó szépségü elbeszélései

Ára 80 fillér

Kapható minden könyvkereskedésben.

Elsőrendü, hegyaljai jól összeforrt erősen kifejlődött egy, kettő és három éves, gyökeres, fajtiszta

szőllőoltványok

továbbá «NOVA»-féle hazai dúsgyökérzetü, rendkivül kifejlődött magántermő

szőllővesszők

nagy mennyiségben, mérsékelt árak mellett, kerülnek eladásra. Árjegyzéket kivánatra dijmentesen küld, czim:

«NOVA» szőllővessző és szőllőoltványtelep kezelősége Arad, Szabadság-tér 10.

Új könyv

CHOLNOKY JENŐ,

a kiváló magyar földrajzi irótól:

FÖLD ÉS NÉPEI

Népszerü földrajzi kézikönyv

I. kötet

AMERIKA

Két szines térképpel, 32 műmelléklettel és 430, a szöveg közé nyomott képpel

→ Ára 24 korona ←

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kapható minden könyvkereskedésben.

Teljes **Baromfi udvarok** berendezése minden nagyságban.

Keltető gépek kisgazdák és nagybirtokosok részére.

Csontőrlő gépek mindennemü takarmány őrlésére, kézi és erőhajtásra legolcsóbban beszerezhető a

Nickerl és Társa R. T.-nál.

Kizárólagos vállalat szakszerü baromfi és aprólláttenyésztő telepek berendezésére.

BUDAPEST, 27. szám. V., Vilmos császár-út 52.

Kérje azonnal a 27. sz. árjegyzéket.

Pénzét visszafizetem, ha

tyukszem-szemölcs, bőrkeményedéseit a **Ria-balzsam** három nap alatt fájdalom nélkül gyökerestől ki nem irtja. Ezrekre menő hála- és köszönőiratok. Ára jótálló levéllel 2.40 K üvegenkint, 3 üveg 5.50 K és 6 üveg 8.50 K. KEMÉNY, Kassa I. Postafiók 12/123

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban BUDAPEST, Egyetem-u. 4.

Második kiadásban jelent meg

A VILÁGHÁBORU

Vezérfonal iskolai tanitásokhoz és tájékoztató a nagyközönség számára

A Magyar Paedagogiai Társaság megbizásából szerkesztette

dr. IMRE SÁNDOR

az állami polgárisk. tanitóképzőintézet tanára, egyetemi magántanár.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter támogatásával.

Ára 12 korona.

E kötetet Angyal Dávid egyetemi tanár, Balanyi György főgimn. tanár, Kemény Ferenc reálisk. igazgató, Littke Aurél pedag. tanár, Márki Sándor egyetemi tanár, Pilch Jenő honvédalezredes, Rácz Gyula a főv. Statisztikai Hivatal titkára és a szerkesztő tollából a következő háborús kérdésekről nyujt összefoglalást: a háboru világtörténeti előzményei, a hadi események (számos ábrával), az ország belső története a háboru alatt, a hadviselő államok földrajza, a háboru és a gazdasági élet, a közművelődés, a társadalmi mozgalmak, a közegészségügy és a háboru, a közerkölcsiség, és a háboru, elmélkedések a jövőről; befejezésül: szempontok a háborus kérdések iskolai feldolgozására.

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kapható:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál

Budapest, VI., Andrássy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

ISMERETEK TÁRA

Szerkesztik ENDREI ÁKOS és MÁRTON JENŐ

Az Ismeretek Tára az iskolai ismereteknek rövid, de alapos magyarázata. — Eddig megjelent:

1. **Szemkő Aladár.** Magyar nyelvtan helyesirási szótárral — K 1.40
2. **T. Badinyi Sándor.** Magyarország oknyomozó története. Áttekintő összefoglalásokkal, érettségi és tanképesitő vizsgálatra készülőknek — K 1.80
3. **Solty Kornél.** Latin nyelvtan gyakorlatokkal és két szines táblázattal — K 1.80
4. **Lenkei Ferenc.** Algebra — K 2.—
5. **Ujj Gyula.** Természettan. I. kötet: Mechanika. Akusztika — K 2.80
6. **Ujj Gyula.** Természettan. II. kötet: Fénytan. Hőtan. Mágnesség. Elektromosság. Kozmografia — K 2.80
7. **Márton Jenő.** Német nyelvtan olvasmányokkal és gyakorlatokkal — K 2.—
8. **Endrei Ákos.** A magyar irodalom története a fontosabb művek tartalmi ismertetésével. I. rész: Kisfaludy Károly felléptéig — K 2.—
9. **Endrei Ákos.** A magyar irodalom története a fontosabb művek tartalmi ismertetésével. II. rész: Kisfaludy Károly felléptétől a legújabb korig K 2.—
10. **Solty Kornél.** Latin mondattan T. Livius, Corn. Nepos, J. Cæsar és Phædrus műveiből vett olvasmányokkal kapcsolatban — K 2.—
11. **Lenkei Ferenc.** Geometria I. rész: Planimetria és trigonometria — K 2.—
12. **Lenkei Ferenc.** Geometria II. rész: Stereometria és analitika — 2.—

13—14. Sajtó alatt.

15. **Fehér Jenő.** A tavaszi flóra legközönségesebb virágos növényeinek könnyű és gyors határozója. Kezdők számára. 102 ábrával a bevezetésben K 1.60
16. **Tauber N. Nándor.** Rövid kereskedelmi levelező a megfelelő német szólásmódokkal — K 2.80
17. **Fehér Jenő.** Az őszi flóra legközönségesebb virágos növényeink könnyű és gyors határozója. Kezdők számára. 102 ábrával a bevezetésben K 1.20

A LAMPEL R. Kk. (Wodianer F. és Fiai) r.-t. kiadása.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

LEGÚJABBKORI TÖRTÉNETI MÚZEUM KÖNYVTÁRA

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. sz.

10. SZÁM. 1918. (65. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, MÁRCZIUS HÓ 10.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utcza 11. *Kiadóhivatal:* IV. Egyetem-utcza 4

Egyes szám ára 80 fillér.

Előfizetési feltételek: Egészévre — 40.— korona. Félévre — 20.— korona. Negyedévre — 10.— korona.

Külföldi előfizetésekhez a postalág meghatározott viteldij is csatolandó.

A NÉMETEK ZSÁKMÁNYA A BALTI TARTOMÁNYOKBA TETT LEGUTÓBBI ELŐNYOMULÁSUK ALKALMÁVAL. — Bufa felvétele.